

Pazarlesi
26

ILKKANUN
1938
5 KURUŞ

Ulus Basmevi
Çankırı Caddesi, Ankara
Telgraf: Ulus - Ankara
TELEFON
İmtiyaz sahibi 1144
Başmuharrir 1371
Yazı işleri 1062-1063
Matbaa müdürü 1061
İdare 1064

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

2 inci
basış

BÜYÜK KURULTAY TOPLANDI

Kurultayın büyük tazim ve sevgi tezahürleri, sürekli alkışları arasında

İnönü değişmez Genel Başkan seçildi

İNÖNÜ MÜHİM BİR NUTUK SÖYLEDİ

Sağlam bünyeli, yüksek istidatlı asil bir milletin siyasî hayatına istikamet vermek iddiasındayız

Sürekli alkışlarla karşılanan nutuklarında diyorlar ki:

Huzur içinde müşterek vatanın yükselmesine çalışmak sahası bütün vatandaşlar için açıktır

NUTUK

Büyük Kurultayın büyük sevgi, tazim tezahürü ve sürekli alkışları arasında ittifakla Genel Başkanlığa seçtiği Millî Şef İnönü kürsüye gelerek, çok mühim bir nutuk irat etmiştir.

Bu memleket siyasetinin idaresi için baştan başa ve yekpare bir direktif mahiyetinde olan bu nutuk gene Büyük Kurultayın sürekli alkışlarıyla ve İnönü'ne karşı sevgi ve şükran tezahürleriyle kesilmiştir.

Bu kıymetli nutuk şudur:

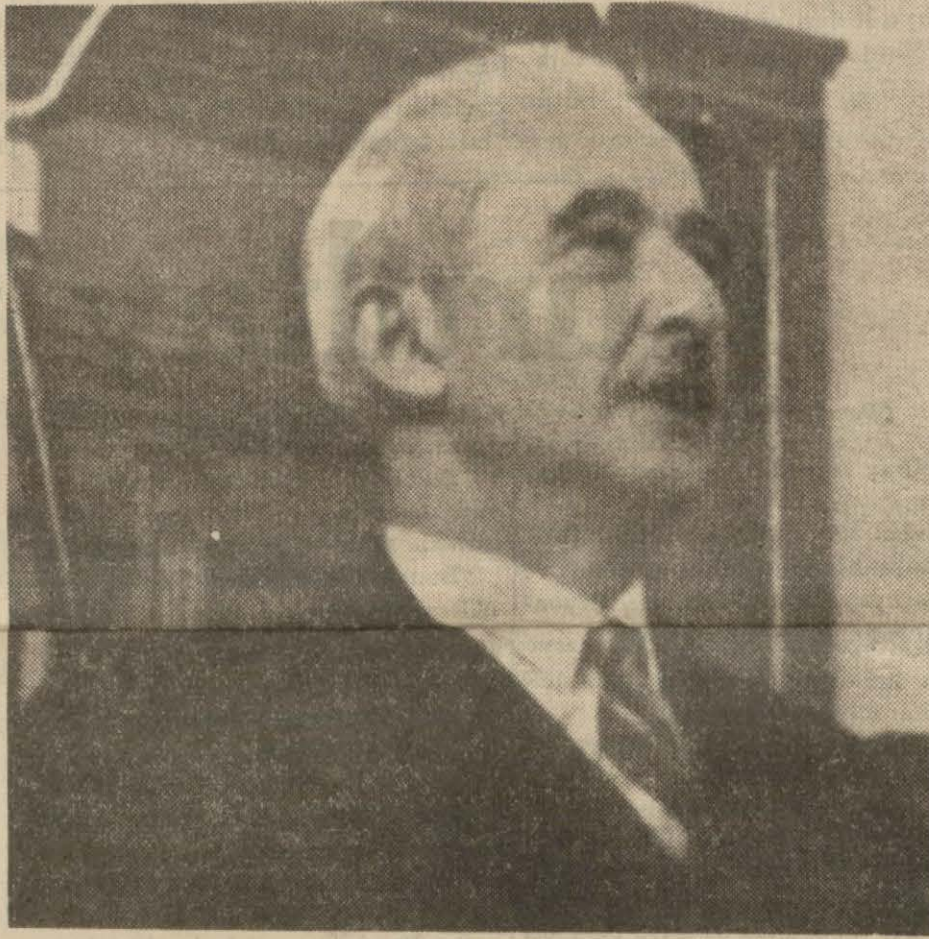
Büyük Kurultayın Sayın Üyeleri.

Büyük Partimizin esas bünyesinde bugün aldığımız kalbî ve nizâmî kararlar, beni değişmez Genel Başkan seçtiniz. Yüksek teveccühünüzün ve samimî itimadımızın ifadesi olarak aldığım bu karardan dolayı sizlere teşekkür ederim. Bu anda, omuzlarımızda bulunan Genel Başkanlık vazifesini; Partinin, büyük milletimizin hayrından ve hizmetinden başka gayesi olmayan, maksadına uygun bir surette ifa etmek için, bütün varlığımı sarfedeceğim. (Sürekli alkışlar) Sizlerden ve Partinin bütün âzasından birlik, beraberlik, yardım beklerim. (Hay hay sesleri).

Aziz arkadaşlarım!

Büyük Kurultay; kurtuluş mücadelesinin en evvel işlemeğe başlayan, içerden ve dışardan her türlü insafsız hücumlara milletimizin maruz kaldığı günlerde onun iradesini ilân etmek üzere meydana atılan, en eski teşkilâtımızdır. Bence, ebedî Şefimiz Atatürk'ün, kendisine kadar ve kendisinden sonra, burada ve diğer memleketlerde yapılan millî mücadelelerden en kıymetli fârikasını, bu Kurultay ve onun mânâsı teşkil etmektedir. (Bravo sesleri, alkışlar) Atatürk; kurtuluş mücadelesini, siyasî ve askerî sahnelerde, evvelâ Kurultayda, sonra Büyük Millet Meclisi içinde idare etti. Sulh ve harbin siyasetini inkıtasız bir Millet Meclisiyle idare edebilmek zihniyetini ve kudretini, bugün dahi çok memleketlerde göremiyoruz. (Bravo sesleri) Atatürk, kurultayları yalnız millet hayatının lüzumlu bir mekanizması olarak takdir etmekle kalmazdı, onu, samimî ve derin

(Sonu 2 inci sayfada)

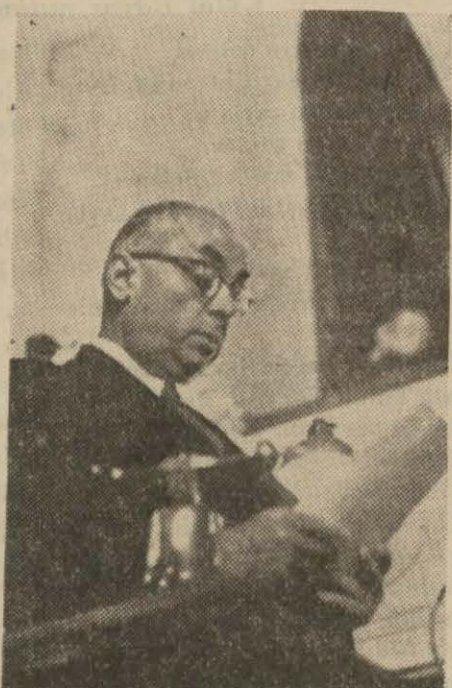

Partinin değişmez Genel Başkanı Cümhurreisimiz Millî Şef

ATATÜRK İÇİN 5 dakika sükût!

Genel Başkan Vekili
Celâl Bayar'ın nutku

Atatürk'ün manevî varlığı büyük Türk
milletinin hayatı gibi ebedidir

Genel Başkan Vekili Başvekil
Celâl Bayar kürsüde

C.H.P. Genel Başkan vekili B. Celâl Bayar, bugün Büyük Kurultayı açarken şu nutku söylemiştir:

Arkadaşlar,

Cumhuriyet Halk Partisinin üs-nomal büyük kurultayı açılmıştır. Partimizin, değişmez Genel Başkanı ve kurucusu, büyük Türk milletinin sinesinden yarattığı muşahhas ideali ve kurtarıcısı, Kemal Atatürk, milletinin sonsuz varlığına, ebedî şuuruna, intikal etmiş bulunmaktadır.

Fevkalâde toplantımızın sebebi, bu vaziyetin, Parti tüzüğünde, süratle yapılmasını zarurî kıldığı, tadelâtı görülmektedir.

Müzakere ruznamemiz:

1 — Tüzüğün Genel Başkan intihabına ait maddelerinin tadel ve tanzimi,

2 — Genyönkurulun seçilmesidir. Muhterem arkadaşlarım,

Atatürk, en karanlık günlerde,

(Sonu 2 inci sayfada)

Kurultay toplantısı

Partinin bânisi ve ebedî başkanı Cümhuriyetin müessisi Atatürk'tür

Parti tüzüğü tâdil edildi

Toplantının tafsîlâtı

Cumhuriyet Halk Partisi büyük kurultayı bugün öğleden evvel saat 10 da Büyük Millet Meclisinin müzakere salonunda açılmıştır.

Kurultaya 375 parti mebusu ile vilâyetlerden seçilmiş olan 216 delege iştirâk etmektedir. Bu itibarla salon tamamen dolmuş ve fevkalâde günlere

islik kürsüsünün arkasına büyük bir Parti bayrağı asılmıştır.

Saat tam 10 da Parti Genel Başkan Vekili Başvekil B. Celâl Bayar alkışlar arasında reislik makamını işgal etmiş ve yoklama yapılacağını haber vermiştir. Bu sırada ve Başvekilin talebi üzerine Aydın delegesi Etem Menderes ve İçel delegesi Mitat Köröğlu kâtip sıfatıyla kürsüye gelmiş-

(Sonu 2 inci sayfada)

Abdülhalik Renda kürsüde

Büyük Kurultay âzası Ebedî Şef Atatürk için beş dakika sükût ediyor

İnönü'ye

Kurultay'ın yürekten sevgi ve bağlılığı

Kurultayın toplantısında Rifat Börekçi ve arkadaşlarımızın verdikleri şu taktir ittifakla ve sürekli alkışlarla kabul edilmiştir:

C. H. P. Büyük Kurultayı Başkanlığına

Partimizin değişmez Genel Başkanlığına intihap olunan, Türkiye devletinin Büyük Reiscümhuru ve kahraman türk ordusunun yüce başbuğu Millî Şaf İsmet İnönü'ye, büyük kurultayın yürekten saygı ve bağlılığının arzına karar verilmesini ve bu kararın kendilerine sunulmasını derin hürmetlerimizle teklif ederiz.

Genyön Kurul istifa etti
Yeni Genyön Kurul seçimi yapıldı

Yeni Genyön Kurul Üyelerinin isimleri

Büyük Kurultay toplantısında müzakereleden sonra Genel Sekreter Dr. Refik Saydam'ın imzasını taşıyan ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığına hitaben yazılmış olan istifa okundu ve kabul edildi. Bundan sonra Genbaşkurca, Genyönkurul üyeliklerine nazmet gösterilen zevatın isimleri okundu ve sonra genel başkan vekili her ismi ayrı ayrı reyeye koydu. Yeni genyönkurul âzaları ittifakla kabul edildiler. İsimlerini yazıyoruz:

Esat Uras (Amasya), Mümtaz Ökmen (Ankara), Dr. Fikri Tüzer (Erzurum), Nafi Atuf Kansu (Erzurum), Münir Akkaya (Giresun), Dr. Refik Saydam (İstanbul), Muhlis Erkmen (Kütahya), Salâh Cimcoz (İstanbul), Hasan-Âli Yücel (İzmir), Halil Türkmen (Zonguldak), Hüsnü Çakır (İzmir), Dr. Cemal Tunca (Antalya), Cevdet Kerim İncedayı (Sinop), Şükrü Âli Ögel (İstanbul), Rahmi Apak (Tekirdağ), Remzi Gürez (Gaziantep).

BÜYÜK KURULTAY TOPLANDI

Kurultayın büyük tazim ve sevgi tezahürleri, sürekli alkışları arasında

İnönü değişmez Başkan seçildi

İNÖNÜ MÜHİM BİR NUTUK SÖYLEYİ

(Baş 1.inci sayfa)

Bir sevgi ile de severdi. Büyük Kurultayın duygusunu söylediğime emin olarak, bütün gelecek kurultaylara adına da Atatürk'e karşı hiç bir zaman solmıyacak olan sevgi ve tazim hislerimizi ifade etmekle şeref duyarım. (Sürekli alkışlar, varol sesleri).

Arkadaşlar! Kurultayımızın bu üsnomal toplantısı, senelik Parti toplantılarından sonra vuku bulduğuna dikkati çekmek isterim. Her biriniz, köylerden başlayarak vilayetlere kadar, milletimizin şikâyetlerini ve dileklerini dinlemiş bulunuyorsunuz.

Büyük Meclisin ve Cumhuriyet Hükümetinin faaliyetlerine başlıca temel, halkımızın şikâyetlerine ve dileklerine vefa etmek olduğu düşünülürse, Parti teşkilatımızın senelik çalışmalarının, milletin idaresinde ne kadar verimli bir kolaylık olduğu göze çarpar. Şikâyet ve dileğin, bir defada ve bir lahza tatmin edilmesi, şimdiye kadar hiç bir millete nasip olmadı ve nasip olmayacaktır. Ancak, şikâyet ve dilekle buluşa olunan milletin ameli arzu-u, hiç bir teşkilatta, bizim Partimizin sinesinde olduğu kadar, esas tutulmamıştır. Hepimizin en kıymetli alâkamız, milletin en ehemiyetsiz zannolunacak şikâyetine kadar vukuf sahibi olmak ve milletin en pahalı ve en güç sayılacak dileklerine kadar tedbir bulmağa çalışmaktır. (Bravo sesleri)

Kanunlarla ve Büyük Millet Meclisinin emenleriyle vazife almış olan memurlar, vekiller, hepimiz, millet hizmetinde şeref bulan vatandaşlar olarak, onun ihtiyaçlarına yetişmek hisleriyle meşuuz. (Bravo, yaşa sesleri, sürekli alkışlar)

Büyük, küçük bütün vazifelerin, iyi ve temiz ifa olunması, emellerimizin başındadır. Parti toplantılarımız temiz ve pürüzsüz çalışmasını sonunda, bu sözlerimde arzu ettiğiniz nânayı bularak, muhterlinize döteceğimizi, ümit ediyorum.

Aziz arkadaşlar! Partimizin, karşısında bulunduğumuz vazifeler vardır. Vazifelerin, bundan sonra, ehemiyetleri azalmış değil, daha ziyade artmıştır. Sağlam ünyeli, yüksek istidatlı asil bir milletin siyasî hayatına, istikamet vermek iddiasındayız. Geçmiş tarihin fırtınaları içinde geç ve eksik olmuş taraflarımızı, süratle tamamamak ve ilerletmek vazifesindeyiz. (Bravo sesleri, alkışlar)

Milletlerin geçimsiz ve birbirine miniyetsiz bulundukları bir zamandır. Milletlerin bir aile efrağı gibi, birbirinin derdini anlayarak, u küçük kürenin kucağında kardeşçe yaşayabilmeleri aziz emelimizdir. Fakat, arkadaşlar, milletlerin birbirleriyle iyi geçinebilmeleri için, yalnız bizim arzumuz temin edemez. (Attâ bizim, milletler arasında olacak muhtemel bir fırtınadan uykta kalmamız bile, yalnız bizim tedbirimiz ve kati arzumuzla min edilmeyebilir. Demek ki, kaydedilmiş zamanları telâfi etmeği ve illetimizi süratle ilerletip yükseltmeyi, türlü sekte ve mâniyalara aruz kalmak ihtimalleri içinde, şarmağa mecburuz. (Şiddetli alkışlar)

Partinin bütün âzâsı, çalışkan bir vatanperver olduğu kadar, bir beraberliğini candan sevin ve millet kuvvetlerinin hiç bir sebeple dağılmasına dikkat eden bir vatanperver gibi davranmağa mecburdur. Cumhuriyet halk Partisinin, bütün vatandaşlarındisinin muhabbet ve hizmet muhinde toplağa çalışan zihniyetini ifade etmiş oluyorum. Şimdi,

sinde kök salmış olduğunu da gösereceğim. Atatürk gibi her tarihin ve her devrin büyük bir kudreti, siyaset sahnesinden maddeten çekildikten sonra da, bütün dünyanın hayret ve takdiri karşısında sabit oldu ki, bu aziz memleketin hiç bir köşesinde ve bu büyük milletin hiç bir ocağında, cumhuriyet aşkından başka bir hava esmemiştir. (Bravo sesleri, dakikalarca süren alkışlar) On beş senelik türlü müşkülât içinde bir hayattan sora, cumhuriyet rejiminin verdiği bu imtihan; onun, zannedildiğinden çok daha sağlam ve derin kökte, sarsılmaz bünyede olduğunu, bütün dünyaya ispat etmiştir. (Devamlı alkışlar) Siz ve hepimiz, büyük acı içinde, bu baharın müşahedeyi yapabildiğimizden dolayı, yürekler dolusu iftihar edebiliriz.

Sayın arkadaşlar! Partimiz; millet menfaatinde, küçük hislerin üstüne çıkabilen bütün vatandaşları tatmin edecek en sağlam prensipleri, en az teferrüatla tespit edebilmiştir. Türkiye'nin yenileşmesi ve yükselmesi gibi hiç olmazsa, iki yüz senedenberi devam eden mücadele, bizim rejimimizde ve prensiplerimizde, en sade ve ameli ifadesini bulmuştur. Mutlak olarak zikredilen hiç bir siyasî prensip; ifrati ve tefriti, ve türlü şekilde yanlış tabiki öne sürülerek, tenkit edilmekten kurtulamaz.

Partimizin hüviyetini tarif eden altı prensipimiz de, fena ellerde ve yanlış tabikât ile eksik gösterilebilir. Fakat bu gayretler, yersiz ve beyhudedir. Tam ölçüsü verilmediği halde faydasını muhafaza edilecek, hiç bir ilâç yoktur. Şimdiye kadar ispat ettik ki prensiplerimizi esas olarak daima iyi ellerde bulundurmağa ve tedbirleri, zamanı geldiği vakit cesaretle, fakat daima tedbir ve basiretle tatbik etmeğe çalıştık. (Uzun alkışlar)

Geçmiş zamanın muhasebesi, son zamanlarda, hiç bir milletin siyasî partisine nasip olmamış kadar müspet ve verimlidir. Gelecekte de, cesaretle basiretin, bize, aynı müspet neticeleri vâdetmekte olduğuna, kati olarak kanıiz. Anlayışımızda ve icraatımızdaki ana hatlarda zâf göstermek şöyle dursun, milletin daima ilerliyen ve yükselen taze ve canlı anlayışıyla, vatanımıza, daha geniş feyizler temin edeceğimize katıyen güveniyoruz. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar)

Aziz arkadaşlar! Milletimizin en dar muhtillerine ve en küçük ihtiyaçlarına kadar sokulup çare bulmağa çalışmak, önümüzdeki senelerin çalışmaları, yeni bir fârika olacaktır. Halk çocuğu vatandaşlar tarafından, halk içinde geçirilen bu çalışma hayatının, devlet otoritesini en sağlam bir surette koruyarak, halk idaresinin feyizlerini, en geniş bir surette temin edeceğine, inanıyoruz. (Alkışlar) Hiç bir koruyucu tedbir, insan vücudunu hasta olmaktan kurtarmadığı gibi, hiç bir milletin bünyesi de, en iyi tedbirler içinde, marazi ârizalar göstermekten kurtulamaz. Fakat, vatandaşlarımız emin olsunlar ki, uyanık, dikkatli ve vazife hissini beşeri her duygunun üstünde tutan vazife sahipleri olarak, millet idaresinde lüzumlu görülecek tedbirleri, zamanında ve kararında almakta aslâ tereddüt etmiyeceğiz. (Bravo sesleri, devamlı alkışlar)

Vatandaşlarımızın Büyük Millet Meclisi etrafında, ve sade bir vatandaş olmakla hayatının bütün gururuna dolduran Reisicumhuratrafında tenevürü o derecededir ki, icap ederse bütün türk milletini, varıyla ve canıyla bir hadut içinde, şimdiye kadar bu millet

tarihinde görülmemiş sürat ve hevesle toptıyabileceğimize aslâ şüphe etmiyorum. (Bravo, varol sesleri şiddetli ve sürekli alkışlar)

Aziz arkadaşlar! Vatandaşlarda ve Teşkilât Esasienin tarif ettiği vatandaşlarda, bu vatanın daimi sahip ve sâkinleri sıfatıyla, emniyet içinde yaşamak huzuru kalbi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Hükümetinin samimi hedefidir. Hiç bir milletin kendisine uygun gördüğü bir tedbir, bizim memleketimizde taklit olunamaz. Hiç bir vatandaş, kanunların kendisine temin ettiği nimetlerden mahrum edilemez. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar) Huzur içinde, müşterek vatanın yükselmesine çalışmak sahası, bütün vatandaşlar için açıktır. (Bravo ses-

leri) Bu memlekette, bütün kuvvetleri özünde toplamış olan tek kudretli varlık, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. (Bravo sesleri, alkışlar) Onun tedbirleriyle, Teşkilât Esasiesi ve kanunlarıyla, hepimiz üzerine teveccüh eden mükellefiyetler ve vazifeler, diğer bütün vazife ve mükellefiyetlerimizin üstünü ve nazımıdır.

Aziz arkadaşlar! Sizi muhabbetle selâmlarım. Sizi gönderen teşkilât arkadaşlarımıza ve içinde yaşadığınız millet ve memleket yuvalarına Genel Başkanımızın sevgi ve saygılarını beraber götürmenizi isterim (Şiddetli alkışlar)

İsmet İnönü'nün bu çok kıymetli ve mühim nutku, Büyük Kurultay âzalarının sevgi, hürmet ve tazim tezahürleri, şiddetli ve sürekli alkışlarıyla karşılanmıştır.

Kahraman, Giresun: İsmail Sabuncu, Erzurum: Durak.

Bu takrirde kurultay üyelerinin reyine razedilmiş ve takirdeki isimler ittifaqla sekreterliklere seçilmişlerdir.

Bunun üzerine Genel Başkan vekili Başvekilimiz B. Celâl Bayar reislik makamında ayaga kalkmış ve şu sözlerle kürsüyü terketmiştir:

Bendenizin vazifem hitam bulmuştur. Asbaşkanın kürsüye tesrif etmelerini rica ederim.

B. Celâl Bayar'ın bu sözleri ve B. Mustafa Abdülhalik Renda'nın reislik makamını işgal etmesi kurultay üyelerinin şiddetli alkışlarıyla karşılanmıştır.

B. Renda, şu sözlerle kurultaya teşekkür etmiştir:

"Büyük Kurultayın muhterem üyeleri, Hakkımda gösterdiğiniz teveccüh ve itimattan dolayı cümlenize şükran ve minnetlerimi sunarım."

Genel Sekreter'in tezkeresi

Bundan sonra reis ruznameye geçildiğini ve C. H. P. Genel Sekreterliğinin bir tezkeresini okutacağını söylemiştir. Okunan tezkere aynen şudur:

C. H. P. Büyük Kurultay Yüce Başkanlığına

Dördüncü Büyük Kurultaya tazim ve tasvip olunan Parti tüzüğümüzün Genel Başkanlık hakkındaki maddelerinin tadil ve tanzimine ait Genyonkurulca hazırlanan ve Genbaşkurdan geçirilen projeyi büyük kurultayın yüksek tetkikine arz ediyorum.

Müzakere ve bir karara bağlanmasını diler, Genyonkurulun yüce başkanlığına ve yüksek kurultaya sonsuz bağlılık ve saygılarını sunarım.

Dahiliye Vekili C. H. P. Genel Sekreteri Dr. Refik Saydam

Tüzük encümeni

Tezkere okunduktan sonra reis Abdülhalik Renda tüzüğün 34 üncü maddesi mucibince 15 kişiden mürekkep bir encümen teşkil edileceğini bildirmiştir. Bunun üzerine Dahiliye Vekili ve Parti Genel Sekreteri Doktor Refik Saydam söz almış ve şunları söylemiştir:

"— Sayın büyük kurultaydan bir ricada bulunacağım. Bu da toplantımız esnasını teşkil eden bir nizamname tadilatı için tüzüğün 34 üncü maddesinde 15 üyeden mürekkep bir komisyonun teşkili mevzuu bahistir. Bendeniz bir defaya mahsus olmak üzere bu komisyonun 30 üyeden müteşkil olmasını teklif edeceğim. Bundan başka komisyonun intihabı için bir kolaylık olmak üzere kuraya müracaat edilmesinin rica edeceğim. Bu suretle büyük bir zaman kazanmış olacağız. Sayın başkanlıktan bu iki teklifin reye konulmasını rica ediyorum.

Genel Sekreterin teklifi reye konulmuş ve bundan sonra kura ile seçimi başlanmıştır. Kura isabet eden 30 üyeden teşkilat

Parti tüzüğümüzün 33 üncü maddesi mucibince sekreterliklere İçel delegesi Rükneddin Nasuhoglu, Aydın delegesi Etem Menderes, Çoruh delegesi Dr. Cemal Alper, İstanbul delegesi İbrahim Kemal Baybura, Bolu delegesi Emin Yerlikaya, Ankara delegesi Hilmi Atlioğlunun intihaplarını arz ve teklif eyleriz.

Bursa: Sadık Tahsin Arsal, İstanbul: Ferit Hamal, İstanbul: Naci Ali Moralı, Bursa: Hüsnü Güven, Bursa: Saim Altıok, Çanakkale: R. Usumi, Bursa: Dr. Sadi Konuk, Kırklareli: Tahir Taner, Bolu: Şeref Sarier, Bursa: Dr. Sadi Konuk, Kütahya: Etem Yücel, Isparta: Hüsnü Özdamar, Antalya: Numan Aksoy, İçel: Fikri Mutlu, Bursa: Dr. Galip Kahraman, Giresun: İsmail Sabuncu, Erzurum: Durak, İçel: Dr. Muhtar Berker.

Başkan takriri reye arz etmiş ve Mustafa Abdülhalik Renda ile, Şevki Ergun ittifaqla asbaşkanlıklara seçilmişlerdir.

Bundan sonra reislik makamına gene parti tüzüğünün 33 üncü maddesi mucibince 6 sekreter seçileceği söylenmiş ve bunun için verilmiş olan aşağıdaki takrir okunmuştur:

C.H.P. Büyük Kurultay Yüce Başkanlığına

Parti tüzüğümüzün 33 üncü maddesi mucibince sekreterliklere İçel delegesi Rükneddin Nasuhoglu, Aydın delegesi Etem Menderes, Çoruh delegesi Dr. Cemal Alper, İstanbul delegesi İbrahim Kemal Baybura, Bolu delegesi Emin Yerlikaya, Ankara delegesi Hilmi Atlioğlunun intihaplarını arz ve teklif eyleriz.

Bursa: Sadık Tahsin Arsal, İstanbul: Ferit Hamal, İstanbul: Naci Ali Moralı, Bursa: Hüsnü Güven, Bursa: Saim Altıok, Çanakkale: R. Usumi, Bursa: Dr. Sadi Konuk, Kırklareli: Tahir Taner, Bolu: Şeref Sarier, Kütahya: Etem Yücel, İçel: Dr. Muhtar Berker, Çanakkale: Halil Dimaç, Antalya: Numan Aksoy, Isparta: Hüsnü Özdamar, İçel: Fikri Mutlu, Bursa: Dr. Galip Kahraman, Giresun: İsmail Sabuncu, Erzurum: Durak, İçel: Dr. Muhtar Berker.

Başkan takriri reye arz etmiş ve Mustafa Abdülhalik Renda ile, Şevki Ergun ittifaqla asbaşkanlıklara seçilmişlerdir.

Bundan sonra reislik makamına gene parti tüzüğünün 33 üncü maddesi mucibince 6 sekreter seçileceği söylenmiş ve bunun için verilmiş olan aşağıdaki takrir okunmuştur:

C.H.P. Büyük Kurultay Yüce Başkanlığına

Parti tüzüğümüzün 33 üncü maddesi mucibince sekreterliklere İçel delegesi Rükneddin Nasuhoglu, Aydın delegesi Etem Menderes, Çoruh delegesi Dr. Cemal Alper, İstanbul delegesi İbrahim Kemal Baybura, Bolu delegesi Emin Yerlikaya, Ankara delegesi Hilmi Atlioğlunun intihaplarını arz ve teklif eyleriz.

Bursa: Sadık Tahsin Arsal, İstanbul: Ferit Hamal, İstanbul: Naci Ali Moralı, Bursa: Hüsnü Güven, Bursa: Saim Altıok, Çanakkale: R. Usumi, Bursa: Dr. Sadi Konuk, Kırklareli: Tahir Taner, Bolu: Şeref Sarier, Kütahya: Etem Yücel, İçel: Dr. Muhtar Berker, Çanakkale: Halil Dimaç, Antalya: Numan Aksoy, Isparta: Hüsnü Özdamar, İçel: Fikri Mutlu, Bursa: Dr. Galip Kahraman, Giresun: İsmail Sabuncu, Erzurum: Durak, İçel: Dr. Muhtar Berker.

Başkan takriri reye arz etmiş ve Mustafa Abdülhalik Renda ile, Şevki Ergun ittifaqla asbaşkanlıklara seçilmişlerdir.

Bundan sonra reislik makamına gene parti tüzüğünün 33 üncü maddesi mucibince 6 sekreter seçileceği söylenmiş ve bunun için verilmiş olan aşağıdaki takrir okunmuştur:

C.H.P. Büyük Kurultay Yüce Başkanlığına

Parti tüzüğümüzün 33 üncü maddesi mucibince sekreterliklere İçel delegesi Rükneddin Nasuhoglu, Aydın delegesi Etem Menderes, Çoruh delegesi Dr. Cemal Alper, İstanbul delegesi İbrahim Kemal Baybura, Bolu delegesi Emin Yerlikaya, Ankara delegesi Hilmi Atlioğlunun intihaplarını arz ve teklif eyleriz.

Bursa: Sadık Tahsin Arsal, İstanbul: Ferit Hamal, İstanbul: Naci Ali Moralı, Bursa: Hüsnü Güven, Bursa: Saim Altıok, Çanakkale: R. Usumi, Bursa: Dr. Sadi Konuk, Kırklareli: Tahir Taner, Bolu: Şeref Sarier, Kütahya: Etem Yücel, İçel: Dr. Muhtar Berker, Çanakkale: Halil Dimaç, Antalya: Numan Aksoy, Isparta: Hüsnü Özdamar, İçel: Fikri Mutlu, Bursa: Dr. Galip Kahraman, Giresun: İsmail Sabuncu, Erzurum: Durak, İçel: Dr. Muhtar Berker.

Başkan takriri reye arz etmiş ve Mustafa Abdülhalik Renda ile, Şevki Ergun ittifaqla asbaşkanlıklara seçilmişlerdir.

Bundan sonra reislik makamına gene parti tüzüğünün 33 üncü maddesi mucibince 6 sekreter seçileceği söylenmiş ve bunun için verilmiş olan aşağıdaki takrir okunmuştur:

C.H.P. Büyük Kurultay Yüce Başkanlığına

Parti tüzüğümüzün 33 üncü maddesi mucibince sekreterliklere İçel delegesi Rükneddin Nasuhoglu, Aydın delegesi Etem Menderes, Çoruh delegesi Dr. Cemal Alper, İstanbul delegesi İbrahim Kemal Baybura, Bolu delegesi Emin Yerlikaya, Ankara delegesi Hilmi Atlioğlunun intihaplarını arz ve teklif eyleriz.

Genel Başkan Vekili Celâl Bayar'ın nutku

(Baş 1.inci sayfa)

milletin karabahtına, hâdiselerin şaha kalkmış akur savletine, kaya gibi göğüs vermiş, ulu bir milleti, özbenliğinde toptıyarak bugünkü büyük, her gün daha kuvvetli türk milletini yaratmış, sevgili vatanımızı kurtarmıştır. Onun büyüklüğü ancak türk milletinin büyüklüğü ile ölçülebilir. Onun kudreti ve kabiliyeti ancak büyük türk milletinin her şeye kadir kudreti, kabiliyeti ile anlaşılabilir.

Atatürk'ün manevi varlığı, büyük türk milletinin hayatı gibi ebedidir. Ona bağlılıkta olduğu gibi onun eserlerine, emanetine, çizdiği yola, verdiği ideale bağlılıkta da tek kalbimiz, tek insan gibi. (Alkışlar) Ve

ondan dolayıdır ki, onun kurduğu Partimiz de büyük türk milletinin aziz partisidir. (Alkışlar)

Eserlerini en mukaddes milli bir vedia halinde, nesilden nesle ulaştırmak, en büyük titizlikle verdiği ideali korumak ve tahakkuk ettirmek, büyük türk milletinin en önemli vazifesi ve milli misakıdır. (Alkışlar)

Büyük Kurultayın sayın üyeleri; Ebedî Şef'in aziz hatırası önünde sözlerimizin ve duygularımızın da ahdüpeymanı olarak hepinizi 5 dakika ayakta tazimle süküta davet ediyorum."

Bunun üzerine bütün salon ayağa kalkmış ve Ebedî Şef'in aziz ruhu için beş dakika ayakta sükül etmiştir.

Kurultay toplantısı

Celâl Bayar nutkunu söylerken

Şükrü Afacan Konya delgesi İsmail Kemal Alpars Çoruh saylavı, Ali Tunalı Samsun saylavı Atıf Tüzün Çoruh saylavı Cevdet Cicioğlu Tekirdağ delgesi, Yahya Kemal Bayatlı Tekirdağ saylavı.

Hulki Aydın Siirt saylavı Sadrettin Gözübüyük Erzurum delgesi Ali Münif Yeğena Seyhan saylavı Mehmet Turan Tokat delgesi Kâmil Dursun İzmir saylavı Cemal Akçin Afyonkarahisar saylavı Hamdi Aksoy İzmir saylavı Ali Sölpük Eskişehir delgesi Neşet Akkor Aydın delgesi Osman Işın Eskişehir saylavı Sabiha Gökçül Balıkesir saylavı Mustafa Aldıkaçtı Samsun delgesi Mehmet Aldemir İzmir delgesi Sadık Taşkın Arsal Bursa delgesi Tahsin Coşkan Kastamonu saylavı Ömer Taşçıoğlu Kayseri delgesi Dr. Şükrü Senozan Kastamonu saylavı

Naim Eren Niğde delgesi Ahmet İhsan Tokgöz Ordu saylavı Mehmet Ali Kâğıtçı Kocaeli delgesi Tevfik Fikret Sılay Konya saylavı İsmail Safa Özler Seyhan delgesi Ali Bevil Trabzon delgesi

Reis B. Abdülhalik Renda, seçilen bu arkadaşların encümünde çalışacaklarını ve bir mazbata hazırlıyacaklarını bildirmiş, celseyi öğleden sonra saat 15 te toplanmak üzere tâtıl etmiştir.

Encümen kendi arasında bir seçim yaparak tüzük komisyonu başkanlığına Konya mebusu Tevfik Fikret Sılay'ı, mazbata muharrirliğine Aydın delgesi Neşet Akkor'u ve sekreterliğe Balıkesir mebusu Sabiha Gökçül'ü getirmiştir.

Encümen saat yarım kadar mecliste çalışmış ve öğleden sonraki celsede u-

Kurultay toplantısı

Tüzük komisyonu çalışmaları esnasında

(Bağı 2. nci sayfada)
Batasını hazırlamıştır.

Encümenin mazbatası ve tādil maddeleri

Encümenin mazbatası ve tādil maddelerini aynen yazıyoruz:

Cumhuriyet Halk Partisi Büyük Kurultayı Yüce Başkanlığına Partinin bānisi ve değışmez Genel Başkanı Kemal Atatürk'ün irtihalleri dolayısıyla Parti tüzüğünün Genel Başkanlığa ait maddelerinin tādil ve yeniden tanzimi hakkında Parti Genyönkurulunca hazırlanan ve Genbaşkurdan geçirilen proje Kurultay Yüksek Başkanlığından

encümenimize havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu:

Genyönkurulca hazırlanan ve Genbaşkurdan geçirilen projenin mucip sebepler lâyhası encümende okunarak ve çok yerinde görülen mütalealara ittifakla irtihak edilerek maddelerin müzakeresine geçildi. Yeni maddeler aşağıda gösterildiği vechile tesbit ve Yüksek Büyük Kurultayın tasvibine arz edildi.

Takdim edilen muaddel ikinci madde ile 3 ve 4 üncü maddelerin kabulü halinde tüzüğün diğer maddelerinin de buna göre teelsül ettirilmesi zaruri olduğun-

dan bu cihetin Yüksek Kurultayca tasvibini ve maddelerin kabulünü arz ederiz.

Muaddel madde 2) Partinin bānisi ve ebedi başkanı Türkiye Cumhuriyetinin müessisi olan Kemal Atatürk'tür.

Yeni madde 3) Partinin değışmez genel başkanı İsmet İnönü'dür.

Yeni madde 4) Partinin değışmez genel başkanlığı aşağıdaki üç surette inihlāl edebilir:

a) Vefat,
b) Vazife yapamıyacak bir hastalığı sabit olması halinde,

c) İstifa.

Bu üç şekilden birisi dolayısıyla inihlāl vukuunda Parti Büyük Kurultayı derhal toplanarak Partiyeye mensub mebuslardan bir zatı değışmez genel başkanlığa seçer.

26. XII. 1938

Tüzük Komisyonu Başkanı
Konya Saylavı
T. Fikret Silay
Mazbata Muharriri
Aydın Delegesi
Neşet Akkor
Sekreter
Balıkesir Mebusu
Sabiha Gökçül

İkinci celse

İnönü alkışlar arasında Büyük Kurultaya geldi

HATİPLER HEYECANLI NUTUKLAR SÖYLEDİLER

Kurultayın ikinci celsesinin 15 te toplanacağı haberi şehirde süratle yayıldı. İçin Büyük Millet Meclisi etrafına birçok halk toplandı.

Saat 15 e doğru İsmet İnönü Meclise geldiler. Yolları biriken halk kendisini coşkunca alkışladı.

Büyük salon Parti mebusları ve delegeleriyle dolmuştu. Hükümet erkânına ve kordiplomatiğe mahsus localar dolu idi. Bn İsmet İnönü de orada idi.

Tam 15 te İnönü, Celâl Bayar, Refik Saydam ve diğer Vekiller Meclis içtima salonuna girdiler. Mebuslar ve delegeler derhal ayağa kalktılar. Coşkun bir alkış dakikalarca devam etti.

Bu sırada Abdülhalik Renda reislik yerine geldi ve celseyi açtı.

— Parti Genel Sekreterliğinin ni-zamname tadiline ait teklifini okutacağım, dedi.

Genel Sekreterliğin teklifini mucip sebepleriyle beraber sekreter Rüknettin (İçel) okudu. Teklifin maddelerine ait kısmi alkışlar içinde okundu. Bunu müteakip tüzük encümeni mazbatası okundu. Mazbata da alkışlarla karşılandı.

Bundan sonra muhtelif hatipler söz aldılar.

Hakkı Kılıçollu'nun sözleri

İlk olarak söz alan B. Hakkı Kılıçollu şu kısa hitabeyi söylemiştir:

— Kamutay İsmet İnönü'nü Cümhuriyetine ve Kurultay da Parti başkanlığına seçmekle ona olan irtimatlarını göstermişlerdir. Bugünden itibaren İnönü milletin kendisine gösterdiği güvene dayanarak vazifesinde emniyetle yürüyebilir. Atatürk varlığıyla inihlāl ve cümhuriyet yaşayacaktır. İnönü'nün büyük tabut önündeki ahdinin kuvvetini de buna katabiliriz. İnihlāl yürüyebilecek, cümhuriyet yaşayacaktır.

Şemsettin Günaltay konuşuyor

Bundan sonra kürsüye Şemsettin Günaltay gelmiş ve Cümhuriyet Halk Partisinin teşekkülündeki yüksek mahayrı tebarüz ettirerek hitabesine şu cümle ile başlamıştır:

— Cümhuriyet Halk Partisi muayyen bir sınıfın menfaati için kurul-

muş bir parti değildir." Bu cümleden sonra hatip türk milletinin tarihini pek uzak devirlerinden, dört bin seneberi beri istiklāl aşkıyla tanıdığını söylemiş ve Parti için demiştir ki:

"Milletin mukaddes duyularından doğduğu içindir ki bütün milleti sinesine almıştır. Hepimiz el birliğiyle aynı hedefe doğru yürüyoruz. "Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" ve cizesi şairimizdir."

Hatip, büyük inihlālımızın bir tarihçesini yapan ve Büyük Atatürk'ün yüksek dehasını ve o müstesna şahsiyetinde tecelli eden milli kabiliyet ve seciyenin hudutsuz ve sonsuzluğundan bahsettikten sonra demiştir ki:

"Bütün bir cihanı husumete karşı varlığını kurtaran milli hareket böyle olmuştur. Partimiz bu milli hareketin öv evladıdır. Bundan dolaydır ki partimizin ulu müessisi, türk tarihinin gurefli sayıfalarında daima bir deha güncesi olarak parlayacak ve O'nun büyük işlerini, yüce hatıralarını partimiz mukaddes bir emanet olarak taşıyacak, onu nesilden nesle mukaddes bir vedia gibi nakledecektir (alkışlar).

Milli hamlelerimizin nāzımı vazifesini gören partimiz bugün büyük bir irtihak içinde. İnönü'nde milletin mukadderatına bir istikbal açan ve ondan sonra her gün türk ordusunu zaferden zaferle götüren büyük kumandan, Lozan'ın kahraman siyasi İnönü bugün partimizin gurefli seçilmiştir. (Süreklili alkışlar)

Bundan sonra hatip sözlerini İnönü'nün büyük şahsiyetine nakletmiş ve başka memleketlerde Cümhuriyetin geniş propagandalar ve hat-tā korkunç çarpışmalarla tev'em olduğunu söyledikten sonra:

— Hepimiz ve bizimle beraber bütün millet biliyor ki İnönü'nün Cümhuriyetine inihlābi için, değil propaganda yapmak, hattā hiç bir vatan evladı diğerine tek bir söz bile söylememiştir." demiştir.

B. Şemsettin Günaltay'ın bu sözleri şiddetli alkışlarla karşılanmıştır. Hatip sözlerini şu cümlelerle bitirmiştir.

"Türk milleti İnönü'nün emrinde zaferden zaferle koşacak, fazilet ve dürüstlüğünün bütün neticelerini görecektir. Türk milleti istikbaline emni-

yetle bakabilir.. (Alkışlar)

Ali Saip Ursavaş'ın sözleri

B. Şemsettin Günaltay'dan sonra kürsüye B. Ali Saip Ursavaş gelmiş ve heyecanlı bir lisanla sözlerine nereden başlayacağını bilmediğini, bundan yedi sene evel bu husustaki düşüncelerini Partide arz etmiş olduğunu söylemiş ve demiştir ki:

"Yedi yıl sonra bugün başımızla kalbimiz birleşmiştir. 17 milyon türk, bağıyla kalbi birleşmiş bu vücudun üstünde imanla yaşıyoruz.. (alkışlar).

Bundan sonra B. Ali Saip milletin çok ehemiyetli ve mānāl bir gün yaşadığını, her sene birçok bayramlar olduğunu ve fakat bunların içinde 10 ikinci teğrin günü kadar acılı bir gün bulunmadığını söylemiş ve İnönü'nün Cümhuriyetine sevgili 11 ikinci teğrin gününü de milletin sevinç günü olarak tavsif etmiştir.

Bundan sonra hatip, Ebedi Şef Atatürk'ün kendisine irtihafatı bulunduğunu bir günün hatıralarını irtihafatı nakletmiş, Ankara'ya ilk geldiği günlerde Atatürk'le İnönü'nü kol kola görmüş olduğunu ve bu beraberliğin hep devam etmiş bulunduğunu söylemiştir.

Hatip sözlerini, memleketimizin hissettirdiği bir ihtiyacı, nüfus ihtiyacı, tebarüz ettirdi.

— Cümhuriyetin 30 uncu yıldönümünde 30 milyon türk olacağız.. cümlesiyle ve alkışlar arasında bitirdi.

B. Ali Saip'ten sonra söz alan İsmet Eker sözlerine şöyle başlamıştır:

— Muhterem arkadaşlar, Partimizin kurucusu Ebedi Şef Atatürk'ün ebedi hayata geçişinden sonra mühim vazifesini ifaya çağrılan kongrenin bu büyük, çok büyük ve isabetli kararını vermekle milli arzusunun tecellisine mākēs olacaktır.

Bu karar, türk devletinin cümhuriyet ve inihlālının ebediyen müemmen olduğunu bir kere daha ilān ve isbat etmiş olması itibarıyla Partimizin en kıymetli vesikasını teşkil eder."

Bundan sonra hatip, Partinin memleketi yaratmış olduğu milli vahdeti tebarüz ettirerek, ve Türkiye'nin kurucusu olan Atatürk'ün feragatli ve faziletli arkadaşları İnönü gibi büyük bir şahsiyeti bu partinin başına getirmekle türk milletinin ne büyük bir isabet göstermiş olduğunu tebarüz ettirdi. B. muş, sonra mazbata umumî hey-

İsmet Eker hitabesini şöyle bitirdi: "Kendisine büyük muvaffakiyetler diler, encümen: teklifinin aynen kabulünü temenni ederim."

Mahmut Esat Bozkurt'un sözleri

Bundan sonra kürsüye gelen Mahmut Esat Bozkurt çok heyecanlı bir lisanla sık sık alkışlanan uzun bir hitabede bulunmuş ve türk ihtilālının, dünyanın hiç bir tarafında hiç bir millet tarihinde eş bulunmadığını, bugünkü medenî Avrupa devletlerinin türk ihtilālinden örnek aldığını

törlükle tavsif etmek cehaletinde bulunan bazı bedhah yabancılara mukni cevaplar vermiştir. Ateşli hatip sözlerini şöyle bitirmiştir:

— Atatürk başımızda, tıpkı bir zirve gibi başımızda, ülkümüzü birlikte işledik. Bütün işlerimizi birlikte başardık. Atatürk bir dağdır ki tarihin bütün büyükleri, inihlālçıları devlet adamları, kumandanları ona tırmanamırlar. Zamanımızdaki tırmanabilmek için başları döndü.

Türk milleti çöllerde yükselen piramitlere benzemez; o, tarihin ortasına kendi kendini diken eşsiz kayadan bir fikir piramididir. Tek başına bütün bir tarihle boy ölçüştü, boy ölçüşüyor, boy ölçüşecektir.

Bunun teminatı İsmet İnönü'dür (Şiddetli alkışlar). Bu adamdır ki, türkün bu oğludur ki İnönülerinde türk milletinin mākūs talihi yendi ve yenecektir, yenişte devam ediyor.

Atatürk'ün bu en yakını şimdi başımızda bulunuyor. O bu kayadan piramidin üstünde türk milletinin başında zaferlere doğru yürüyen bir bayrak gibi dalgalanıyor. (Alkışlar).

Bütün gözler onda toplanıyor, bütün gönüller hep onun etrafında çarpıyor, çarpacak. İlerliyoruz, ilerliyeceğiz. Türk milleti sağolsun. (Şiddetli alkışlar).

B. Mahmut Esat Bozkurt'tan sonra söz alan B. Zihni, doktor Muhtar ve B. Aziz Samih de cümhuriyet rejiminin büyük bānisi ve partinin büyük işleri etrafında heyecanlı hitabelerle bulunduktan sonra sözlerini Cümhuriyetimiz İsmet İnönü'nün şahsiyetine intikal ettirmiş ve encümen mazbatasının aynen kabulünü dilemişlerdir.

B. Aziz Samih'ten sonra reis B. Abdülhalik Renda söz söylemek üzere 17 arkadaşın söz almış olduğunu, bunlardan sekiz hatibin konuştüğünü ve riyaset makamına bir kiyafeti müzakere takriri verilmiş bulunduğunu söyleyerek takrir okumuştur.

Reye arzolunan takrir kabul edilmiş ve müzakere kâfi sayılmıştır. Bundan sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiştir. (Ayrı sütunlarımızda bulacaksınız) Encümenin mazbatası okunmuş ve İsmet İnönü'nün Cümhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı seçildiğini gösteren muaddel üçüncü madde tam saat 16.30 da kurultay üyelerinin şiddetli ve sürekli alkışları arasında kabul edilmiştir.

Bundan sonra diğer maddeler okunmuş, sonra mazbata umumî hey-

Birleşik Amerika'nın yeni iş kanunu

Yazan :

Dr. Kurt E. Mattusch

Doyce Algemayne Saytung'un Nevyork Muhabiri

İlkteşinin sonundanberi, "Federal Fair Labor Standardesact" Ruzvelt'in tatbik etmekte olduğu sosyal irtihahatın yeni ve ehemiyetli bir unsuru olarak meriyete girmiştir.

Bu kanun gündeliklerin asgari haddi ile iş müddetinin intizamı haddini tayin ve 16 yaşından aşağı gençlerin işçilik etmelerini men etmektedir.

Bu yeni kanun, Ruzvelt'in tatbik etmekte olduğu sosyal politikanın istikametine yeniden sarahat vermekte olduğu gibi, milletin üçte birini teşkil eden, hem işçisi ve hem de mesken ve ikametgâhı kötü olan unutulmuş insanları etrafında, Cümhuriyetinin kaygılarını ifade etmektedir. Bu kanun, aynı zamanda, Ruzvelt'in satmalma kabiliyetinin yükseltilmesi teorisine verdiği ehemiyeti, Birleşik Amerika'nın iş pazarlarını genişletmek hedefini göstermektedir.

Yeni kanun, bir saatlik mesainin asgari haddini 25 sent, haftalık mesai müddetini de 44 saat olarak tesbit etmektedir; Bu hesaba göre, haftalık asgari gelir, 11 dolardır. Bundan sonra, standard adım adım yükseltilecektir; 1939 ilkteşrinin itibaren beher mesai saati için 30 sent ödenecek, haftalık mesai, 42 saat olacaktır.

1940 tan itibaren haftalık mesai müddeti 40 saate indirilecek ve 1945 yılına kadar da bir saatlik mesai ücreti 40 sente yükseltilmiş olacaktır.

Bu suretle, N. R. A. nın 1933 denberi kendine vazife edinmiş olduğu bir mesele yani, bir saatlik ücret 40 sent ve haftalık mesai müddeti 40 saat dāvası altı yıl içinde halledilmiş olacaktır.

Bu dāvanın mukayese şekli, sosyal ilerlemenin zorlu temposu, fakat aynı zamanda Ruzvelt'in hedefe varmak hususunda ne kadar büyük bir enerji ile hareket ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan, kanunun şumulendirilmesi, 1933 te olduğu gibi, ekonomik bir sarsıntıya meydan vermemek hususunda sarfedilen gayretin bir göstergesidir.

N. R. A., 27 milyon işçiyi göz önünde tutmuş, halbuki, yeni kanun bu mikdara 11 milyona indirmiştir. Gündelikleri derhal yükseltecek olan işçilerin mikdara 750,000 mesai müddetleri azaltılacak olanların ise bir buçuk milyondan ibarettir.

tiye reye arz edilerek ittifakla kabul olmuştur.

Reislik makamı, bu madde numaralarının değışebileceğini bunun için genbaşkura salāhiyet verilmesinin muvaffak olacağını söyledi ve kurultay bu salāhiyeti verdi.

İnönü kürsüde
Saat tam 16,30 u bir dakika geçe Cümhuriyet İsmet İnönü reislik makamını işgal ettiler. Salon alkışlarla sarsılıyor, üyeler "yaşa, varol" büyük İnönü, diye bağırıyorlardı.

Cümhuriyetin büyük başı, partinin aziz şehidi her cümlesinde can dānen gelen şiddetli ve sürekli alkışlarla bravo sesleriyle inihlāl uğruyan tarihî nutkunu okudu.

(Millî Şef'in nutkunu birinci sayfamızda ilk sütunlarımızda okuyacaksınız.)

İnönü tam saat 16,45 de nutkunu bitirdi. Cümhuriyetimizin riyaset makamından ayrılmış da bütün salonu çınlatan çıkışında olduğu gibi ayakta ve dakikalarca süren alkışlarla karşılandı.

Bundan sonra İnönü'nün boş bıraktığı reislik makamına Başvekilimiz B. Celâl Bayar geldi ve şunları söyledi:

— Sayın arkadaşlarım, Genel Başkanımız, millî şefimiz, cümhuriyetimiz İsmet İnönü, müstesna bir lütuf olmak üzere bendenizi genel başkan vekilliğine tayin buyurmuşlardır (alkışlar) Muvacehenizde, ki büyük milletimizin huzuru demektir, kendilerine arzı şükran ederim.

Şefimizin arzuları, sizin yüksek istekleriniz, büyük partimizin siyasi programı ile çevrilen milletin dilekleri demektir, Bunların tahakkuku için bütün kuvvetimle çalışmayı, kendi şahşım için şeref borcu ve millî bir vazife adederim. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)

B. Celâl Bayar teşekkür hitabesinden sonra:

Ruznameye geçiyorum, genyönkurulun istifasını okutacağım, dedi.

İstifaya ve yeni seçime ait tafsilāt ayrı sütunlarımızdadır.

Bundan sonra Genel Başkan Vekili B. Celâl Bayar kurultay āzalarının değışmez Genel Başkanı bağlılığını ifa-

Ziraat işlerinde çalışan birçok işçiler, denizciler, ticaret komisyoncuları, millî ticaret müstahdimleri, memurlar ve daha birçok faal gruplar bunun dışında kalmaktadırlar.

50.000 genç, çalıştırılmaları yerleri derhal terketmek zorundadırlar. Fazla mesaiye izin vardır; fakat, yüzde elli fazla bir ücret verilmek zorundadır.

Yukardaki izaha göre, bu kanundan işçilerin ancak yirmide biri istifade edebilmektedir; Mamafih, kanundan istifade edeceklerin sayısı, her yıl yükselcektir; hususiyile, memleketin çalışma şartları henüz çok geri olan cenup kısmında bu kanundan istifade edeceklerin sayısı epi büyük olacaktır.

Bu böyle olmakla beraber, iş şartlarının manzarası esaslı bir surette değışmiş olmayacaktır; Çünkü, fabrikalardaki gündeliklerin bir saatli vasatısı 60 senti geçmemekte olduğu gibi, maden ocaklarında ve büyük ticaret işlerinde bir saatlik ücret, vasatı olarak en aşağı 70 senttir.

Diğer taraftan, fabrikalarda bir haftalık mesai müddeti, vasatı olarak 37 saatır. Fazla mesai müddetine mānāf olmak maksadıyla, bu kanunun bir maddesi iş müddetini yukarıya, gündeliği de aşağıya tahrik etmeyi menettiği için, tenkit edenler, bugünkü iş şartlarının donup kalmak tehlikesiyle karşılaşmasından korkmaktadırlar.

Ancak, yeni çıkan kanunun teklifine memur edilmiş olan mühendis Elmer F. Andrews'un kanununa bu maddesini, ekonomide zorluklara meydan vermiyecek bir surette tatbik edeceği sanılmaktadır.

Kanun, çok ağır cezaları gözönünde tutmuştur. Patronlar, yalnız kanun emrettiği ücretin farkını iki kat vermek cezasıyla değil, aynı zamanda her işçiyi karşı ettikleri haksızlık yüzünden altı ay hapis ve ayrıca 10.000 dolar ödemek suretiyle cezalandırılacaklardır. Bu kanun idare şefinin mesai teşkilinde bulunmasını emretmektedir. Zaten aldığı tahsisatı bunu emreder. Bu iş idaresine 350.000 dolar tahsis edilmıştır; Bu para ve 100 memurla, 11 milyon insanın vaziyeti idare edilecek, dāva hal olunacaktır.

de eden bir takrir verilmiş olduğunu söylemiş ve takrir okutmuştur. (Takrir diğer sütunlarımızda bulacaksınız.)

Takrir alkışlarla kabul olundu. Bundan sonra reis tekrar ayağa kalkarak şunları söyledi:

— Sayın delegelere memleketlerine avdet ederlerken Ankara'dan iyi intibalar götürmelerini sıhat ve selāmetle yolculuklarına devam etmelerini temenni ederim.

Arkadaşlar, Genel Sekreterliği Dahiliye Vekili arkadaşımız Refik Saydam tayin olmuşturlar. Kendilerine muvaffakiyet dilerim. Bunu size bildirmekle hakiki bir zevk duymaktayım. Celse kapanmıştır."

Partinin büyük ve fevkalāde kurultayının ikinci tarihli celsesi tam 16,55 de sona ermiştir.

Kongrenin çalışmasını bitirmesini müteakip Cümhuriyeti ve C. H. P. Genel Başkanı İsmet İnönü Kamutay Cümhuriyetli salonunda beraberlerinde genel başkan vekili ve başvekil Celâl Bayar, Dahiliye Vekili ve genel sekreter Refik Saydam olduğu hade kurultay delegelerinin tebriklerini kabul etmiştir.

Bir amelenin ayağı kesildi

Adana (Hususi) — Millî mensucat fabrikası; amelelerinde Mehmet isminde biri fabrikada kütlü kırma makinesini temizlemek için çalışırken düşmüş ve bacağı diz kapağı üzerinden kesilmiştir.

Bir genç öldürüldü

Adana (Hususi) — Karaalının Çorlu köyünden 18 yaşında İzzet civar ormandan odun keserken meşgul şahıslar tarafından kurgunla öldürülmüş tür. Tahkikata başlanmıştır.

KÖY TETKİKLERİ

Muhtelif devirlerde: Köy ve köylü için yapılanlar

Osmanlı imparatorluğunun; askeri, siyasi iktidarı, müreffeh bir köylü kalabalığına istinat ediyordu. Halkın toprakla münasebeti, imparatorluğun yüksek askeri ve siyasi menfaatlerine göre tanzim edilmişti.

"Sahibi arz dirligi dahilinde mahallül olan araziye, ve hali anizziraa bulunan yerleri tapuyu mislile taliplerine talfiz eyler fakat kendi uhdesinde alrkoymaz ve ahir kaza ahalisine satamazdı."

"Bunların menafii dirlikleri da hiline bulunan zürrain tekessürü ziraatlerine vabeste olduğundan muhtacı iane olan ahaliye tohum ve hayvanat ile ve ziraatten hali kalmamasına" itina ederler. "Su basmak, bataklık hasıl olmak gibi manii ziraat hâlât vukuunda ahaliye cem edüp alâkadristitaa defi mazarrat eylerlerdi" Bir de bunlar bol hayvan bilhassa at yetiştirirlerdi.

"Asrı Süleyman hanide Çaşnigir başlıktan beylerbeyilik ile çıkan Hüseyin paşa rüşvet ile vermek seyyesine pişva" olduktan ve "Asrı Murat han salisede İran seraskeri olan Osman paşa mahallül olan timar ve zaametleri kendi tevabiatına tevcih etmeğe" başladıkdan sonra, imparatorluğun hudutlardaki kuvveti zaafla uğradı.

"Bin bir senesinde kışad olunan sefer müzakeratında ser haddas asakiri mertebeden halidir, dirlıklar ile düştü, dedikleri bu mânayı mutazammındır."

"Bir de gerek havası hümayun ve gerek vüzera ve ümera has ve zaametleri ümera marifetleriyle taşir olunagelirken, Rüstem paşa, havası hümayunu itizama vermek bidat muhribesini icad" etti ve bu "git gide vüzera ve ümera has ve zaametlerine, evkaf arazisine, timarlara kadar sirayet etti"

"Mültezimler, dirlık eshabı gibi, ileri seneler hasilatının tekessürü mütaleasında olmalariyle, zürraa türlü türlü zulüm ve taaddiye müecasin olduklarından memaliki devlet harabesine bu dahi bir sebebi kavi oldu." Ve bu harabi, "Timarların ilgasından yirmi yirmi beş sene sonraları asakiri nizamiye için memaliki devleti âliyyede hayvan bulunamıyarak memaliki ecanibe müra-caat olunmak mecburiyetiyle sahib" oldu (1).

İlk büyük çiftçi devletlere, eski yunan sitederine, İsparta'ya, Roma'ya ait, tetkik neticeleri de böyledir.

Birinci inkişaf devirlerinde: Pedersahi tipte kalabalık çiftçi aileler, toprağın bütünlüğüne, alımp satılır, bölünüp parçalanır bir mülk olmadığına dair hükümler, aile arasına yardımcı olarak karışan ve aile içinde mevkii ailenin diğer efradından pek farklı olmıyan bir kaç esir.

(1) "Köy için tetkikler" köşeliği ile ve 30 nisan "30 mayıs 936 tarihleri arasında "Ulus"da çıkan 9 yazının birincisinden.

Yazan: Neşet Atay

Devamlı emin bir istihsal, sosyal umumi bir refah, demografik sağlam bir inkişaf (o kadar ki fazla nüfus aleyhine tedbirler alırlardı) ve zafferler.

İkinci tekâmül devirlerinde: Feth edilen arazinin ve ele geçirilen harp ganimet ve esirlerinin çokluğundan ve farklı taksiminden mütevellit bir sosyal sınıflaşma. Yunan sitederinde; ticaretin "bilhassa yün ticaret ve sanayiinin" inkişafı neticesinde, köylüye ait mezru toprakların, mera olarak kullanılmak üzere büyük sürü sahibi zenginler tarafından satın alınması, köylünün mülksüzleşmesi, zengin toprak sahipleri aleyhine köylü ihtilalleri (M. Ö altıncı ve beşinci asırlar) sitedere ve kolonilere hicretler. Roma'da; erkekleri, uzak memleketlere harbe giden, pek geç dönen veya hiç dönmeyen, çiftçi ailelerinin borçlanmaları, topraklarını, hürriyetlerini kaybetmeleri, esir ile işletilen büyük arazi sisteminin "malikâneler" teessüsü, ihtilaller (2), tedbirler (3) ve şehirlere hicretler.

Şu bir kaç rakam devrin karakteristiğini eksiksiz verirler:

Milâddan önce, beşinci asırda Yunanistan'da esirler, hürlerden on defa daha çoktu. Üç yunan sitesinde 1.230.000 esir vardı. Ve bir esirin kıymeti orta bir iş hayvanının kıymetinden on defa daha uzundu. Oktav zamanında yalnız Roma'da 400 bin esir vardı. Oğüst zamanında Roma'nın 800 bin nüfusunun 600 bini sefil idi. Ve bunların çoğu topraklarından kovulan köylüler ve efendileri hesabına işleyen esirlerin rekabeti karşısında çalışamaz bir hale gelen küçük sanat sahibi vatandaşlardı. Sezar zamanında, hükmümetin yardım listesine 320 bin Roma vatandaşı kayıtlı idi. Peloponnes harpleri sırasında İsparta'da 9.000 hür vatandaş, 100 bin çiftçi 200 bin esir vardı. 326 da hürlerin sayısı 2.000 e ve daha sonra 600 ü müffils ve geri kalanın 40 ı kadın olmak üzere 100 e indi. Bütün memleket bu 60 kişinin elinde idi (4).

Esir; esir çalıştıran her yerde, sayısı arttıkça, insanlık haklarını kaybediyor, en ucuz masraf-

- (2) Bilhassa 135 yıl süren Patriciler ve Pilebienler mücadelesi.
- (3) Bilhassa, Roma'da, milâddan önce 403 den itibaren, borçlanma şartlarının tahfifine, toprağın azamî tasarrufunun tahdidine, zenginler fakirler arasındaki hukuki müsavatsızlığın izalesine, sabana eski şerefînin iadesine, izdivaç ve tenasülün tesvikine, zinanın, sefahatin, köylerden, şehirlere inşinin menine, esirler ve azadılar hakkındaki ağır hükümlerin tadiline, şehirlerdeki sefillerin iagesine ait tedbirlerle nesredilen kanunlar.
- (4) Mevzu Leon Rabinowitz'in B. İbrahîm Alâettin tarafından dilimize çevrilmiş (Nüfus meselesi) kitabında ciddi bir dikkatle ve çok liyakatle tetkik edilmiştir.

la, en çok istihsal yapan — bugün — kü makineye benzer — bir istihsal âleti haline geliyordu. Hür vatan-da ne toprakta, ne de şehirde ona rekabet edemiyordu. Köyde de, şehirde de esir sayısı arttıkça hür vatandaşın sayısı azalıyordu. İşin daha kötü tarafı, esir çocuk da yapılmıyordu. Kadını erkeği, evlenmek hakkı olmadan, kendisine görümlen işe tahammül edebildiği kadar yaşıyor, öldükten sonra da yerini, kendisinden doğan çocuğa değil, kendisi gibi başka memleketlerden toplanıp getirilen yeni esirlere bırakıyordu.

Bu, devamı muzafer harplere bağlı, bir ekonomik ve demografik muvazene idi.

Üçüncü inhitat devri: Sitederi harpler ve ticaret, Roma'yı zafediler ve fethedilen memleketlerin sistematik istismarı besliyordu. Arasıra yapılan nüfus tahrirlerinin verdikleri neticeler ve bunlara karşı alınan, tesirleri çok geçici, tedbirler istisna edilirse, köy için ne sitederde, ne de Roma'da tam teşebbüsler yapılamadı. Tedbirler ve kanunlar, büyük malikâneler lehine ortadan kalkan köylülüğü tekrar tesis edemiyor, vatandaşlık seviyesi — nin pek üstüne çıkan asırı zenginler sınıfını — boş yer — vatanın menfaati lehine tahrike çalışıyordu.

Mevcut şartları içinde sitederin ve Roma'nın ictimâî nizamını değiştirmek pek kolay bir iş te değildi. Her tarafta göz kamaştırıcı, parlak bir inkişaf vardı. Yer yer, zengin, âbide şehirler kuruluyor, evler yüksek kıymetli sanat eserleriyle, hattâ erkekler, pahalı şark kumaşlarıyla, nadir maden ve taşlarla süsleniyor, bol masraflı ve çok debdebeli bir hayat, eğlence, lüks, sefahat, sayısız az zenginler, sayısız bütün memleket halkı fakirler hiyerarşisi, bu cemiyetlerin başında bulunan insanların ve bu cemiyetleri — rüşvet ile, hile ile, suikatslar ile — ikinci plânda idare eden, murabahacılar, sarrafları, büyük toprak sahiplerini, şahsî iktidarlarını devletin iktidarı sanacak kadar teshir edebiliyordu.

Siteder ve Roma, köylerden ve kendi membalarından alamadıkları — nı, fethettikleri memleketlerden alırlıyorlar, köyde bulamadıkları insanı ve parayı, uzak, yabancı memleketlerden, harcamakla bitmiyecek hissini verecek kadar bol toplayıp getiriyorlardı. Zenginler eğlence ümitlerini kaybetmemek için, fakirler hiç bir şey ümit etmedikleri için çocuk yapmıyorlardı. Köylülük ortadan kalkmış, aile, tanımlıyacak bir hale gelmişti. Jül Sezar zamanında bütün Roma'da üç çocuk sahibi olan aile sayısı 2.000 ni geçmiyordu. Fuhuş, zina, gayri tabii zevkler, gayri tabii eğlenceler, zenginler kadar fakirler de eğleniyorlar-

cek olsa suçlu derhal Elemer oluyordu. Ve bütün sınıf bu iftirayı bizzat hakikatmış gibi teyide hazır bulunuyordu. Kendini müdafaa edecek olursa dayak yordu.

Elemer anlamadan bu fırtınaya maruz kalıyor, ve bazan Yani'ye sığıyordu. Fakat Yani soğuk, kayıtsız ve terbiyeli davranıyordu. Tahrik ve idame ettiği bu taciz ve tazyika iştirâk etmiyor, fakat öüne geçmek için de hiç bir teşebbüste bulunmuyordu. Hâdiseler sesini çıkarmaksızın, ve bunca cehennemî kudret ve nüfuzu hareketi getireceğini tahmin etmemiş olan acemi büyücü gibi, biraz da şıkırlarak, seyirci oluyordu.

Elemer, ıstırap içinde, soruyordu:

— Bunların hepsi neden bana böyle muhalefet ediyorlar?

— Ben ne bileyim, Bay Halley?

— Bana niçin böyle budalaca hitap ediyorsun? Buradaki bütün çocuklar kendi isimleriyle çağırılıyorlar.

— Evet, benim gibi zavallılar, Bay Halley. Fakat, sizin gibi büyük bir zatı kendi ismi ile çağırmağa cüret edemem ki!

— Geldiğim gün beni isimle çağırıyım.

— Zira, o gün, lisemize nasıl bir prensin gelmek tenezülünde bulunmuş olduğunu henüz bilmiyordum.

Elemer, gözleri yaş içinde, uzaklaşıyordu. Yani'nin — aleyhinde bir tek kelime telâffuz etmeyen Yani'nin — en müthiş düşmanı olduğunu hayal meyal seziyordu. Ötekiler ona, denilebilir ki, hususi bir kasdla olmaksızın hakaret ediyorlardı. Elemer bir kaç hafta daha buna tahammül etti, ve sonra, liseden alınmasını babasından rica etti.

Mahkeme Röportajları

Gece yarısı iki genç kıza lâf atanlar

Göz görmeyince gönül katlanır, derler ya. Bu atasözünün son tarafını biraz değiştirince vakia atasözünün den çıkıyor ama doğruluğuna gene doğrudur:

"Göz görmeyince yüz utanmaz."

Dediğimi ispata hazırım. Şimdiye kadar mahkeme salonlarında dinlediğim sarkıntılık davalarının yüzde doksanı gece işlenmiş olan suçlara talluk ediyor. Hem gece, hem de karanlılık gece... Canım demezler mi zannettiler, bütçülerden karanlılık gecelerden. Sonra şu da malum bir hakikat ki karanlılık, insanın cesaretini artırır, günün ışığında diline rekâket arz olan adam sular kararına başlayınca bülbüle döner.

Son dinlediğim sarkıntılık davasında iki genç kızdan biri yana yakıla şöyle anlattı:

"Gece arkadaşına gitmiştim. Anem:

— Yalnız gitme de Güzide, Gültteri de beraberine al, dedi. Öyle ya, eve geç vakit yalnız başıma nasıl döneyim. Ben de annemin sözünü tuttum. Gültter'le bizi çıktık. Arkadaşına gittik.

Saat 11 e doğru eve dönlüyorduk. Bizim ev kooperatifin arkasındaki sokaklardan birindedir. Caddenin geçerken yüzümüze dik dik bakımlar oldu ama, hiç birimize bir şey söylemedi, kılımları dokunmadılar doğrusu.

Fakat tar: kooperatifin köşesini dönerken arkamıza yüzlerini hiç tanımadığımız iki erkek takıldı. Gültter bana: — Bak hanım, dedi, arkamıza iki herif düştü.

Ben göz ucuyla baktım ki gözleri bizde... İğme hafif bir korku düşmüdi değil. Ama elin adamlarına ne demeye hakkımız var. Sonra daha o zaman bize bir şey yapmamışlardı ki.

Güzide, heyecandan nefes nefese kalmıştı. Bir geniş nefes aldıktan ve evleki gece başlarına gelip de bütün mahalleyi ayağa kaldıran sarkıntılık hâdisesini bütün inceliğiyle hatırlamağa çalıştıktan sonra devam etti:

"Adeta gölmemiz gibi arduymız bırakmadılar. Biz hangi sokağı dönsük, aduymuza basarak arkamızdan döndüler. Ama ben gene kalbimi bozmadım. Gültter benim kolumu dürttü, ben ona:

— Zahir onların da evleri bu sokaktadırlar, ayol, evlerine giderler a. Ki min ne demeye hakkı var, diyordum.

Fakat dar ve sokak başındaki lâmbanın ışığını pek görmeyen bir sokakta arkamızdakiler aradaki mesafeyi kısalttılar.

Bir tanesi:

— Bana bak Mevrure hanım, bu ne azamet böyle, diye ortaya bir lâf attı. Gültter benim, ben Gültter'in kolumu

di. İmparatorlar, eğlenceyi halka bugday gibi, yardım diye veriyorlardı. Bir çok halleri, büyük sanayi memleketlerinin son yarı asırdaki halilerine pek benziyordu.

Atina'da (M. Ö. 429 - 445) bir kaç yüz sene sonra (M. S. 40 - 120) 3.000 kişilik bir ordu bile yapılamadı. Roma kendini ikbalde (M. Ö. 27 - M. S. 180) sanarken yıkıldı. 166 daki vebadan, 350 deki büyük sarsıntıdan sonra Roma'da ayakta hiç bir şey kalmadı.

Yani ise bu hareketinden pek mağrur değildi. Kuşkuyla vicdanı hikâyeyi hemen hemen olduğu gibi, yalnız macar tarihinne ilâve ettiği muhayyel vakaları hazfederek, Anna'ya anlatmağa onu sevk etti. Anna onu mahdut bir alâka ile dinledi ve Yani'ye gizlice umduğu gibi kusurunu bağışladı. Bu kendini beğenmiş çocuğa kin beslemekte haklı olduğunu söylemedi. Anna şimdiye kadar pek çok şeyler görmüştü, bunlara bakarak dostluk ve muhabbet kanunlarında tahmin ve tasavvur edilmeyecek taraflar olduğunu hükmetmiştir. Hâdiseler daima zan ve ümit hilâfına tahakkuk eder.

Mesela Katrina: Bardışınof barda toplanan ah-bap grupuna onu şatafatlı merasimle takdim etmişti. Katrina komünisttir. Şu halde sanıldırı ki sosyalist Liif, ve hususiyle anarşist Alvarez onu heyecanla karşılayacaklardı. İmdi, vukua gelen ne idi? Liif ona soğuk bir ihtiyatkarlık gösterdi, ve Alvarez, daha ilk buluşmalarında o kadar şiddetle münakaşa etti ki Bardışınof bunca sakin müzakerelere şahit olmuş bulunan masanın üstüne kanlar döküleceğinden ürktü.

Bardışınof bir daha Katrina'dan bara gelmesini rica etmedi. Halbuki muhafazakâr olan kendisi Katrina'ya karşı büyük bir takdir ve muhabbet beslemekteydi. Daha tuhaftı, bayan Barabaş Katrina'ya âdeta bayılmaktadı. İstvan da öyle. Her sabah Katrina dört katlı bastonlarına dayanıp zıplaya zıplaya inmekte ve ögle zamanına kadar bayan Barabaş'ın mutfağına yerleşip bazan bezelye ayıklarken ona yardım etmekteydi. İstvan orada ise beraberce şakalaşıp bayan Barabaş'ı güldürüyorlar. Bu son haftalarda İstvan daha az görünmekte, ve Katrina mutfağına küçük tahta sırasına yalnızca oturmaktadır.

düştük. Adımlarımızı sıklaştırdık.

Fakat bu sırada da iki erkek...

Güzide palas pandıras hâkim önüne getirdiği biri kıvrırcık sağlı, kısa boylu, öteki daha hafif esmer iki delikanlıya baktı. Onlar gözlerini yerden kaldıramıyorlar.

Güzide devam etti:

— Bu iki erkek bizim iki yanımıza geldi yanastılar, ben sinirinden tir tir titriyordum. Derken sağ koluma bir yabancı elin temas ettiğini duydum.

— Ay... Diye bir çığlık kopardım. Öteki erkek de Gültter'in koluna dokunmuş olmalı ki o da benim gibi ortaltı çın çın ötüren bir çığlık kopardı:

— Ay...

Vakti epeyce geç olduğu için sokakta kimscekler yoktu. Biz çığlıklarımızı koparıma yanımızdakiler biraz geriler gibi oldular ama, gene küstahlığı elden bırakmadılar:

— Canım numarayı bırakın, dediler, ve bir danesi — Güzide parmağıyla kısa boylu kıvrırcık sağlı genci işaret etti — bu, benim yüzüme baka baka ne söylese beğenirsiniz:

— Hadi hanım kızım hadi, ben seni tanıyorum eskiden. Sen Mevrure değilsin.

Gültter atıldı:

— Ne Mevruresi... O Refik beyin kızı Güzide hanımdır. Ben de Refik beyin evlâtıyım.

Öteki bu sözü duyunca:

— Ne farkı var, dedi, Mevrure olmamış da Güzide olmuş... Hepsini aynı kapıya çıkmaz mı?

Biz baktık ki bu işin çıkar yolu yok, var kuvvetimizle bağırmağı tecrübe ettik. Sesimize bir bekiği bir de polis yetti. O sırada sokağın ucundan da iki üç adam çıktı. Etrafımızı aldılar. Polis bize:

— Ne var, diye sordu. Biz de bunları göstererek:

— Bize sarkıntılık yaptılar, kendilerinden davacıyız dedik.

Fakat bir de yanımıza baktığımız zaman, bu iki efendinin hiç bir şey olmamış, bize bir bekiği bir de polis yetti. O sırada sokağın ucundan da iki üç adam çıktı. Etrafımızı aldılar. Polis bize:

Güzide içini dökmüş olmanın sevincini ve huzurunu duyuyormuş gibi fahrladı. Fakat sol eliyle sağ kolunun direk üstünü tutarak:

— Vallahi efendim hâlâ burası sancıyor, dedi, açsam mosmor.

Gültter de sol kolunda mosmor bir çimdik yeri olduğunu söyledi.

Fakat delikanlılar pek o taraflı görünmüyorlardı. Kıvrırcık saçlısı:

— Bir yolumuza gidiyorduk. Bunlar da o yoldan geçiyorlarmış dedi, bizi görünce çığırlığı kopardılar. Biz ne dokunduk, ne de yüzlerini gördük.

Öteki arkadaşları da bu müdafaayı tekrar etti.

Polis ve bekçi de daha mühim bir şey görmemişlerdi ve sarkıntılık da vasi, hâkimin sulh teşebbüsüyle tatlıya bağlandı. İki kıza iki delikanlı barıştılar.

Güzide'nin son sözü şu:

— Bu defalık affederim ama, bir daha da gece yarısı genç kızlara satış masınlar. — Kezege

RADYO

TÜRKİYE RADYO DİFÜZYON POSTALARI
TÜRKİYE RADYOSU
ANKARA RADYOSU

Dalga uzunluğu :

1639 m. 183 Kcs./120 Kw.
T. A. Q. 19,74 m. 15195 Kcs./ 20 Kw.
T. A. P. 31,70 m. 9465 Kcs./ 20 Kw.
(Türkçe Saatle)

Ankara:

PAZARTESİ, 26.12.1938: — 12.30 Müzik - (PI) — 13.00 Saat ajans haberleri meteor Ankara — 13.10 Müzik (bir solist PI) 13.30 - 14 Türk müziği (PI).

18.30 Müzik (Dans saati) — 19.00 Konuşma (Doktorun saati) — 19.15 Müzik (Dans saati devam) — 19.30 Saat, ajans, Meteoroloji ve ziraat borsası haberleri — 19.45 Türk müziği (İnce saz faslı - Beste Nigâr - Seba faslı) — 20.15 Müzik (Radio orkestrası - Şef: Praetorius) 1 - Konsert Grosso No. I (Vivaldi) 2 - Kuperenin marşı (M. Ravel) 3 - Senfonia (A. Tansman) — 21.15 Saat, esham, tahvilat, v. kambyo - nukt borsası fiyatları — 21.25 Türk müziği. Saz eserleri ve şarkılar: 1 - Hicazkâr peşrevi - Tanburi Cemil 2 - Şark - Beyhude değil nale ve ahım (Giriftzer Asım bey) 3 - Şarkı - Güldü Açıldı - (Hacı Arif bey) 4 - Şarkı - Kaybetti gönül - (U. di Cemil) 5 - Şarkı - Bir kendi gibi zalim sevmiş - (Lemi) 6 - Hicazkâr saz semaisi (Tanburi Cemil) 7 - Taksim (V. cih) 8 - Hüzm şarkı - Neşeyabi lutfun olsun (Musullu Osman Efendi) 9 - Eski çeşim (Edhem efendi) 10 - Hüzm türküsü Naciye. Çalanlar: Vecihi, Ruşen Kam, Cevdet Kozan, Mesut Cemil. Okuyanlar: Mustafa Çağlar, Muzafer II - kar, — 22.10 Konuşma — 22.25 Müzik (Küçük orkestra) 1 - Vilhelm Tell (Rossini) 2 - Volga Klange (Otto Lindeman) 3 - Kos-tümli balo (A. Rubinstein) 4 - Çardas (L. Grosman) — 23.25 Müzik (Cazband) — 23.45 - 24 Son haberler ve yarınki program.

İstanbul belediyesinde

İstanbul, 25 (Telefonla) — Birkaç gündüneri belediye muhasebe işleri hakkında tahkikat yapan müfettişler, raporlarını vermişlerdir. Bu rapor üzerine vali, dün belediye muhasebecisi Kemal'le işten el çekmiştir. Bundan başka Fatih belediye muhasebecisi Enver de muhasebe teşkilât ve muamelâtı hakkındaki bilgisizliğinden dolayı azledilmiştir.

Hususi surette aldığımız malumata göre, her iki muhasebecinin işten uzaklaştırılmaları, birbirini tamamlıyan tek bir meseledir. İddia edildiğine göre, vaktiyle Sarıyer'de muhasebeci olan Enver hakkında o zaman tahkikatı icap ettirecek bir takım iddiaların varlığına Enver'in işinden istifa eden Mehmet Emin isimindeki zat da işe başladıktan bir müddet sonra yeni bazı şikâyetler olmuş ve tahkikata lüzum görülmüştür. Fakat, bu tahkikatın da bitirilemediği anlaşılmıştır.

Belediye muhasebe teşkilâtında daha bazı değişiklikler olması muhtemeldir.

Talebelerin seyahatleri

Yüksek iktisat ve ticaret mektebi talebelerinden 35 kişilik bir kafilenin gömestr tâtili münasibetiyle Avrupa'ya seyahat ettiği, bunun için Başvekaletle İktisat Vekâletinin de yardımına bulunacağını bildirmiştir. Aynı mektebin son sınıf talebeleri, her sene olduğu gibi, bu yılbaşı da Anadolu'da bir tetkik seyahatine çıkacaklardır. Gençler, evvelâ Ankara'ya gidecekler, seyahatlerini cenup vilâyetlerinden sonra Hatay'a kadar temdid edeceklerdir. Dönüşte İzmir'e uğraması da mukarrerdir.

Yazan: Yılan Földes

Çeviren: Nasuh Baydar

BALIK TUTAN KEDİ SOKAĞI

— 39 —

Tabiidir ki sınıf Yani'ye inandı, çünkü o Jan Barabaş idi, menşei Kuruc olmakla beraber fransızdı. Fransızca konuşuyordu. Arkadaşları idi. Yıllardan beri dostları idi.

Elemer'e gelince; şayet kendini mağrur göstermege kalkmış olsaydı bunu ancak, işigireli dadıların macar çocuklarına öğrettikleri, burada cari olmıyan guvernant fransızcası ile yapabildi. Halbuki ne ile itham edilmekte olduğunu bile bilmiyordu. Tek bildiği bütün sınıfın kendine hasım olduğu idi. Bir başka çocuğın onünden geçecek olsa bu çocuk Elemer tarafından itilip dürtülmüş olduğunu iddia ediyor ve bir kavgadır başlıyordu. Murekkep li kalemini kırdılar. Paltosunu portmantodan çekip yere atıyorlardı. Yiyeceğini çalıyorlardı. Defterlerini kırıyorlardı. Onunla alay ediyor ve her derdini yalanlıyorlardı. Kim bir münasebetsizlik ede-

HAYAT ve SAHAT

Soğuktan neler olur?

Kar yağar, su donar... Tabii onları söylemek istemiyorum. Hatırlamak istediğim soğukun vücudumuz üzerindeki tesirleridir. Bunları hatırlayınca soğukun ne vakit faydalı, ne vakit zararlı olduğu kendi kendine anlaşılır.

Derimizden başlayarak: soğuk hafif olursa derinin duygusu kuvetlenir, nitekim parmağımız kesildiği vakit serince su ile yıkayınca daha ziyade acı duyarsınız. Fakat soğuk arttıkça duyu azalır ve nihayet deri hi çduymaz olur.

Adalelerin kudreti soğukta çok artar. İnsan on derecede bir su içerince banyoya girerek on beş saniye içinde adalelerinin takallüs etmek hassası yüzde elli ziyadeleşir. Bunu herkesin kendi üzerinde tecrübe etmesi pek kolay olur: Banyodan önce ve sonra aynı ağırlıkta bir gülle kaldırılırsa banyodan sonra yorgunluk bir buçuk misli zamanda gelir. Aynı on derecede suyun içinde otuz saniye durabilirseniz adalelerin kudreti daha ziyade artar...

Derinin üzerindeki ince damarlar soğuktan ilkin daralır, sonra genişler. Onun için deri ilkin kül renğinde, sonra pembe olur. Bunun tesiriyle kalbe kuvet gelir ve yürek çarpıntısı varsa kaybolur. Derinin üzerindeki damarlar darlaştığı zaman kandaki tansiyon artar, fakat sonra düzelir.

Soğuk insanın yalnız bir tarafına geldiği vakit bile, oraya uzak yerlerinde de tesirini gösterir. Mesela insan yalnız bir elini soğuk suya sokarsa öteki elinin sıcaklığı da azalır... Daha önemlisi insan ayaklarını soğuk suya sokunca beyninin üzerinde zararlı damarları kısılar, neticesi de hiç iyi olmaz. Ondan dolayı kışın ayakları üşünmemesi çocuklara sıkı sıkı tembih ederler. Ayaklar üşümeye başlayınca hemen sıkıca yürümek, koşmak lüzumu buradan gelir. Soğuktan, vücudun beslenme i-

şi haylice değişir, vücudun muhitindeki sıcaklık azalınca vücudun içinde daha fazla kalori çıkmasına lüzum hasıl olur. İnsan soğuk su altında bir duş yaptığı vakit akciğerlerinden yüzde elli daha ziyade hava alır, havanın içinden aldığı oksijen ile teneffüs ettiği vakit çıkardığı karbon gazı yüzde seksen artar. Bunun üzerine hücrelerin içindeki teneffüs işi de çok artar. Ondan dolayı insan soğukta daha çok azot çıkarır.

Bunun neticesini de elbette tahmin edersiniz: soğukta insan daha çok kalori sarfedince daha çok yemeğe mecbur olur. Daha çok azot çıkardığı için soğukta azotlu gıdalarını da artırması lâzım olur.

Karaciğer soğuktan hoşlanır: insan soğukta daha çok hareket ettiği için kandaki şekerin nisbeti artar, karaciğerdeki şeker deposu azalır... Soğukta karaciğerin yağları — sonra kan vasıtasıyla bütün vücuda göndermek üzere — toplamak hassası da artar.

Soğukta böbrekler üzerindeki guddelerin işi de artar. Ondan dolayı erkeklerin vücudundaki tüyler daha sıklaşır ve daha kuvetlenir. Tiroid guddesinin de iyi işlediği zaman soğuk mevsimdir. Vücudun beslenme işi bundan dolayı kışın daha ziyade olur.

Görülüyor ki, soğukun vücut üzerindeki tesiri pek de fena sayılamaz. Ancak soğuk şiddetli olur ve çok devam ederse, tesirin iyiliği kalmaz: İnsanın kolları, bacakları, uyuşur, gözleri kararır ve yürüyemez olur, mukavemet edilemeyecek derecede kuvetli bir uyku gelir. Uykudayken başka birisi üşümüş insanı ısıtamazsa elleri veya ayakları donar ve bir daha uyanamaz.

Onun için pek soğuk havalarda hele heceleyin - uzun müddet sokakta kalmak iyi bir şey değildir. G. A.

Filistin'de muharebeler

Kudüs, 25 a.s. — Dün Filistin'de bir çok hadiseler vuku bulmuştur. Ez-cümle Lübnan hudut bölgesinde İngiliz kıtalarıyla asker arasında bir muharebe vuku bulduğu bildirilmektedir.

Kudüs yakınındaki Hirbet Samya köyünde de bir muharebe olmuştur. Hayfa'da mutedil arap partisine mensup şeh Mukbil ve oğlu ekiz smürit tarafından öldürülmüştür.

ricılığın failini aramış ise de araştır-maları boşa çıkmıştır.

Roma — Belçika hükümeti, 1944 senesinde Roma'da açılacak olan cihan sergisine iştirak ve umumî komiserini pek yakında tayin edeceğini resmen italyan hükümetine bildirmiştir.

Roma — B. Starace'in riyaseti altında bulunan at yarışlarının inkişafı namındaki italyan cemiyetinin tertip etmiş olduğu büyük beynelmilel yarışını önmüşlerdeki çarşamba günü Romanın Kampanelle ipodromunda yapılacaktır.

Hayatın içyüzü

— 5 —

Yazan: Filip Openhaym

Nihayet içki kadehini eline alınca: — Kovles, dedi, ben bu sabah gidiyorum ve giderken sana güç bir iş bırakıyorum.

— Buyurunuz efendim.

— Pek âla, beni iyi dinle. Derler ki muntazaman çalışmaya alışmış bir kimse için en güç iş, hiç bir şey yapmamaktır. İşte senin üzerine alacağın güç iş de budur. Bir iki dakikaya kadar buradan ayrılacağım ve on iki ay dönmeyeceğim.

Uşak sarsılmıştı. Hazırlanmış olduğu valize dehşetler içinde baktı.

— Fakat hiç elbise almadınız efendim, diye itiraz etti, öteki elbise bavullarını hazırlayıp gönderiyim mi? Blis, katı bir eda ile:

— Ben, bana lâzım olan her şeyi aldım, dedi, senin burada yapacağın şey, her sabah mektupları avukat Mister Krovley'e götürmek, evi temiz tutmak, havalandırmak, hiç bir sul sorumamak ve kimseye hiç bir cevap vermemektir. Bütün senetler, bonolar, vergiler ve bütün bu gibi şeyler Mister Krovley tarafından ödenecektir; ondan ötesi hakkında da hiç bir şey-

ler bilmiyeceksin. Ben, ya Tmbukto'ya giderim, yahut da bitişik sokakta kalırım. Bunu bilmek vazifem değildir. Zaten öğrenecek de değilsin. Dediklerimi iyice kafana koydun mu?

Şaşkınlığı büt bütün artan usak: — Anladım efendim, dedi, sordugum için kusuruma bakmayınız; fakat siz hiç bir zaman usaksız seyahate çıkmadınız. Galiba, beni, bir takım düşüncelerle, geride bırakmağı düşünüyorsunuz. Öyle değil mi?

Blis teminat verdi:

— Bu türlü hiç bir düşüncem yoktur; buna emin ol. Uşağı ihtiyacım yok. Senin yapacağın iş buradan ayrılmamak ve benim dönüşümü beklemektir. Ayılığımı tamam olarak alacağım. Boş vakitlerinde kendini kötü kötü âdetlere kapırmıyacağın uyarım. Bugünden itibaren on iki ay geçtikten sonra beni dönmüş göreceksin.

Uşağın ağzı, dili kilidlenmişti. Bir müddet için sesini çıkaramadı. Blis, bütün ceplerini karıştırıyor ve ne kadar parası bulunduğunu hesaplıyor. Bu iş bittikten sonra masanın üzeri-

rine altınlardan ve banknotlardan mürekkep bir yığın hasıl olmuştu.

Sesle hesap ederek:

— Otuz dört lira, yedi siling, dokuz peni, dedi, Kloves, ben geyinirken yanında bulundun. Üzerinde bundan fazla para bulunmadığına şahitsin ya.

— Evet efendim, fazla paranız yoktur.

— Şimdi, bunun için şu beş liralık banknotu al, katla ve cebime ko. Üzerimde bundan fazla para yok var mı?

Uşağın hali pek fena idi. Efendisinin bu hareketi, ancak çilgünlükle tavsif edilebilirdi.

— Hayır efendim, bundan fazla hiç bir paranız yok, muhakkak...

— Peki Kovles, geriye kalan paraları senin olsun. Bununla Noel hediyeleri, buna benzer şeyler alırsın. Şimdi eşyama aşağı götür ve bir taksi çağır.

Adam, verilen emre itaat etti. Efendisiyle birlikte asansöre binerek aşağıdaki avluya çıkarken kendisinde uykuda yitmiş bir adam hali vardı.

Blis ise günlerden beri olduğundan çok daha fazla zinde ve âtik idi. Tasasız yürüyüp gidiyordu.

Taksiyi beklerken içinde tuhaf bir his vardı. Uşak, bavulu, soforünü ya nına koyduktan sonra efendisine dönüp sordu:

— Nereye efendim?

Bu sual karşısında Blis, bir miktar geriledi. Bir an için tereddüt etti. Fakat, çok geçmeden kararını vermişti. — Doğru şehre! Diye katı bir sesle

Bir Fransız gazetesi soruyor:

Fransa ve Suriye arasındaki muahede tasdik edilmeli mi?

Ve cevap veriyor:

Fransa'nın menfaati, hiç olmazsa şimdilik, bu muahedenin tasdik edilmemesini âmirdir

Paris - Soir'den

liyetleri zarfında, yeni devletin işlerini kendi keyflerine göre idare hususunda tamamen serbest bırakacakları zaman neler yapabileceklerini kâfi miktarda göstermişlerdir. Henüz mahiyetini izahamuktedir olmadığımız bir politika ile, Fransa miktartları çok daha fazla olan ve bizi büsbütün başka bir politika takibine davet değil de, bu politikayı takip etmemiz için yalvaran kimseleri dinliyecek yerde, ötekileri memnun etmeği tercih eyledi.

Filvaki bu Suriye nasyonalistleri, bizi de kendilerine uydurmak için şöyle diyorlardı: "Tek ve mustakil bir Suriye cumhuriyeti kurulmasını seve seve kabul edeceğiz. Emin olun ki bu, sizin menfaatinize de uygundur. Derin millî hislere sahip bir Suriye kurulunca, siz ne bütün şimali Suriye'yi ilhak etmeği düşünen türklere; ne sahillerde alevî dağlarında yerleşmek isteyen italyanlardan, ne Maveraı şeria'yı, Filistin'i, Suriye'yi ve Irak'ı da ihtiva etmek üzere büyük bir kırallık kurarak bu suretle yahudileri de arada "kaynaşmak" isteyen ingilizlerden ve ne de, her yerde olduğu gibi burada da entrikalar çevirmekte olan almanlardan korkacaksınız... İstiklâlimize kavuşunca biz bu istiklâlî muhafazaya da kadir olacağız ve Fransa'ya, bize bu istiklâlî verdiği için, ebediyen bağlı kalacağız."

Bütün bunlar çok iyi. Fakat bahsolunan bu millî hisler, yalnız hayallerde mevcuttur. Belki de bu hisler günün birinde uyanır ama, o gün epey uzaktır ve şimdi orada öyle bir vaziyet vardır ki, bugün çabuk geleceği de benzemiyor. Bu anda mustakil bir Suriye demek, ecnebilerin bütün arzu ve emellerini kendi üzerine çeken bir Suriye demektir. Muahede tasdik edilince de ne olacak, biliyor musunuz? Şimdiye kadar fransız mandası dolayısıyla bir kenarda duran bütün memleketler, Suriye'nin üzerine çullanacaklar!

Sonra, aleviler, düzriler ve ceizreliler arasında patlıyacak muhakkak olan dahili kargaşalar Suriye'yi ateş ve kana bularsa, gene müdahale etmemiz icap edecek mı? Bizim hâkimiyetimiz altında kalmaktan başka bir arzuları olmayanlar bir takım âsileri mutlaka Şam'ın otoritesi altına sokmak i-

çin yeniden asker mi göndereceğiz?

Bana belki şöyle diyenler olabilir: "Muahedenin protokolleri imzalanmıştır. İşler o kadar ilerlemişti ki, artık geri dönmek için geç kalmış bulunuyoruz!" Yanlış bir addından geri dönmek için vakırt hiç bir zaman geçmiş değildir. Ve, daha bundan bir kaç sene evvel, bizimle hemen hemen akdedilmiş olan bir muahedeyi gayet istihfakkar bir şekilde reddetmiş olan Suriye parlamentosu, bize tasdik edilmesi icap eden yolu göstermiş olmuyor mu?

Bütün milletlerin Akdeniz'deki vaziyetlerini kuvvetlendirmeye çalıştıkları bu sırada, bizim yerimizi başkalarına terketmemiz doğru değildir. Sonra bunu da iyice bilelim ki, arkamızda bize düşman olan bir memleket bulundukça, Lübnan ve Beyrut'da tutunamayız.

Fransa'nın menfaati, hiç olmazsa şimdilik, bu muahedenin tasdik olunmamasını âmirdir. Zaten bu Suriye'nin menfaatine de uygun değildir. Suriye kendi haline bırakılırsa, Fransa'nın yardımıyla dahi kendini müdafaaya kadir olamayacaktır. Onu hakiki surette himaye eden yegâne kuvvet, mandanın Fransa'ya verdiği manevî kuvettir.

BİBLİYOGRAFYA

Eski hastalık

Çok kıymetli romancımız Reşat Nuri Güntekin'in, evcelle Yedi gün mecmuasında iştirak etmiş olan "Eski hastalık" isimli romanı Kanaat kitabevi tarafından bu defa güzel bir cilt halinde ve nefis bir şekilde basılmıştır.

Önce romantik ve hissi eserlerle şöhretini tesis etmiş olan Reşat Nuri edebî faaliyetinin ikinci safhasında daha ziyade içtimai mevzuyla realist eserler vermeye başlamıştır. İşte "Eski hastalık" da üstüden bu ikinci kısım eserlerine dahil, reel hayattan alınmış, ince tahliller taşıyan güzel bir romandır.

279 sayfa tutan bu eser 100 kuruş fiyatla satılmaktadır.

Hayvanlar âlemi

Mekteplerin hayvanat bilgisi dersine malzeme teşkil etmek üzere Naime Halit tarafından telif edilmiş olan bir eserdir. Hayvanlar âlemi ismini taşıyan eserin bu cildinde memeli hayvanlar ve kuşlar hakkında etraflı malumat verilmektedir. Ciltli ve güzel resimler, renkli tablolara süslü olan bu eserde bahisler talebeler ve öğretmenleri için ayrı ayrı kaleme alınmıştır.

— Bu işte daha önce bulunmuş mudunuz?

Genç adam, bir müddet tereddüt etti. Sualin teknik mahiyeti kendisini sarsmıştı. Sonra gene kendine geldi:

— Bu işte tecrübesiz olabilirim; fakat atılgnalık ve gayretimle bunu telâfi edebilirim.

Köşede daktilo makinesinde yazı yazan genç bir kadın, bu sözleri merak ve tessüslle dinliyordu.

Soba fabrikatörü geniş ve iyi yüzünde tuhaf bir ifade ile:

— Biraz tevazu lüzum görmüyor musunuz?

— Artık tevazu göstermiyorum. On beş gün önce iş aramağı çıkardım zaman mütevazî davranıyordum. Fakat şimdi kendi kıymetimi takdire başladım. Başkalarının üzerinde iyi itiba bırakmanın en iyi yolu bu.

Mister Masters'ın yüzündeki ifade değişmişti. Kaşlarını çatı. Kendisi, gerçekten, müthiş bir adamdı.

— Sizin hayatınızda bir sabun kaç nağı bile satmış olduğunuzu sanmam, dedi.

Delikanlı ziyaretiç:

— Kim satmıştı? Dedi, hem de sabun çanağının bugünkü konuşma mevzuumuzla ne alakası var? Siz Alfa mutfak sobaları fabrikatörünüz.

Ben ise mukadderatın, sobalarımız haftada iki lira ücret ve satıştan yüzde beş komisyon ile satmak işine seçtiği bir adam.

1Gün için

Bir futbol haftası

Futbol, câzibesini daima muhafaza edecek: Türkiye grup birincilikleri müsabakaları ve onu takip eden Ankara - Bükreş maçı, haftanın son üç gününde, 19 mayıs stadyumuna binlerce kişi topladı; havanın yağışlı ve mevsim hastalıklarının tehlikeli olmasına rağmen...

Bu câzibenin sebebi nedir? futbolda spor heyecanının âzamî hadidini bulması ve seyircinin başını yandırmakine çevirip iki kelime teati etmeye vakit bulamayacak kadar — ve tam bir buçuk saat — meşgul olmasındır ki ona dünyanın her tarafında milyonlarca taraftar kazandırmıştır.

Bu ağır sporun faydasından veya zararından bahse lüzum yoktur. Çünkü, biliniz, onun hiç olmazsa aleyhtarları kadar lehtarları da vardır. Birincilere göre futbol, bir takım oyunu olduğu halde, hotbinliği tenmiye eden, vücudun üst kısmı aleyhine alt kısmını geliştiren, ve üstelik bacak veya kol kırılmasına sebebiyet veren bir spordur. İkincilere göre futbol, oyuncusuna bilâhik tesanüt fikri verir; bütün kaidelerine riayet edilerek, yani asuplîsman ve antrenmanlarla vücut daima zinde bulundurulacak tatbik olduğunda takdirde vücudun her tarafı için aynı derecede faydalı olur. Nihayet bir üçüncü grup vardır ki futbolu on bir oyuncusu ve on binlerce seyircisi ile mütalea ederek bu sporda temayaşa büyük bir yer almış olduğunu iddia eder; bazı şartlar şimdiye kadar mevcut olamamış bulunduğunu müshade ettiğini için bu gruptan olan benim gibi...

Fakat, teknik kaidelerine hürmet edildikçe, ve herkesin bir sporla meşgul olması imkânı temin edildikçe futbolun aleyhinde bulunmak kabil değildir Meselenin dikkate lâayk tarafı futbola hususî bir ehemiyet atfederek sporun diğer şubelerini ihmal etmekte, veya sporun her şubesine lâayk olduğu ehemiyeti vererek futbolu heyeti umumiye içinde bir cüz telâkki etmektedir.

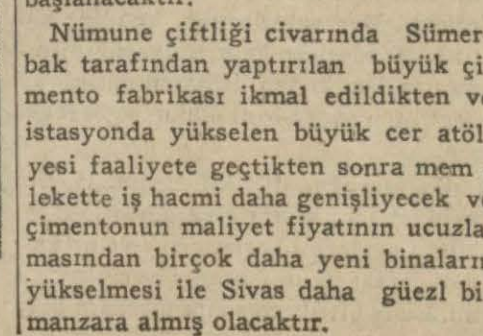
Biz bu telâkkiye ancak bugün vasıl olmuş bulunuyoruz. Bütün yurttaşlar bundan böyle beden terbiyesi mükellefiyetine tâbi tutulacaklardır. Mekteplerde, kıştalarda, beş yüzden fazla memur ve müstahdim olan müesseselerde, nihayet kurulacak kulüplerde ve yurtlarda her faal fert, boş zamanlarında, ve bir programla, beden terbiyesi ve sporla uğraşırken, yani kimi jimnastik, kimi golf, kimi yürüyüş, dağcılık, su sporları veya teniste hem bir mükellefiyeti ifa, hem de temiz bir zevki tatmin imkânını bulurken bunlardan biri olan futbolun bilhassa lehinde veya bilhassa aleyhinde olmağı artık mahall kalmıyacaktır.

On binlerce ankaralıya üç güzel gün geçirtmiş olan bu futbol haftasını ben, kendi hesabıma, böyle mütalea ettim. Bu mütaleama iştirak edeceklerin az olacağına tahmin ediyorum ve sevinyorum. — N. Baydar

menler için ayrı ayrı kaleme alınmıştır.

330 büyük sayfadan mürekkep olan kitabın fiyatı 150 kuruştur.

(Sonu var)

KÖYÜMÜZÜN KALKINMA DAVÂSI

ZİRAAT SİYASETİMİZİN İKİ ANA ŞARTI :

1-Pazar vaziyeti 2-İstihsâl vasıtası

Türkiye'nin ziraat siyaseti için mevcut olan şartların başında pazar vaziyeti geliyor.

İç pazarı tetkik ederken daima gıda maddelerinden büyük bir kısmının gene ziraat tarafından istihlâk edildiğini düşünmeliyiz. Bütün nüfusun yüzde 76.5'ü köylerde yaşamaktadır.

Şu halde yalnız zarurî maddelerin temin edilecek miktar yüzde 23.9'dur. Bunlardan yüzde 7.1 kadar nüfusu, on binden az olan şehirlerde oturmaktadır. Bunlar gıdalarının mühim bir kısmını yakın mahallerden tedarik etmektedirler. Şu halde iç pazar için bahis mevzuu olan nüfusun yalnız 16.8'dir. Hakiki büyük müstehlik merkezler Ankara, İstanbul ve İzmir olmak üzere üç şehirde toplanmıştır. Buralarda ancak Türkiye nüfusunun yüzde 6.4'ü vardır.

Bütün bu söylenen hakikatler iç pazar hakkında yapılacak tetkiklere esas olmalıdır. En mühim gıda maddelerinin — et, köylünün fakirliğinden dolayı gayet mahdut miktarda hesap edilir — asgarî yüzde sekseni köylüler tarafından bizzat sarfolunmaktadır. Bunun neticesi olarak pazar, gelen yüzde yirmi mahsul temevvüçlerinden bilhassa fazla müteessir olmaktadır. İyi bir mahsul, köylü kendi sarfiyatını pek dar hudutlar dahilinde genişleteceğinden, arzının fazlalaşmasına müessir olur. Mahsulün fenalığı, ziraat kendi sarfiyatını muayyen bir hududa kadar azaltacağından pazarı da kuvvetli durgunluğa sebep olmaktadır.

Dış pazar:

Türkiye dış ticareti için ziraatın ehemiyetini şu rakamlar gösterir: 936 da Türkiye'nin mecmu ihracatının yüzde 21.3 ve 937 de 15.8 zi hayvanî mahsuller yekûnudur. Nebatî mahsuller ise, 936 da ihracatın yüzde 90.5 ve 937 de 89.7'sini bulmaktadır.

Böylelikle Türkiye ziraatı, ihraç edilen maddelerin yüzde doksanını temin etmektedir. Bu mahsuller orman mahsulleri ile balık ilâve edilmemiştir. Hayvanî mahsullerin bütün ihracattaki nisbeti son dört sene içinde 14.6 ile 21.5 arasında nebati mahsulleri ise yüzde 64.4 ile 76.6 arasında tahavvül etmiştir. İhracatın 934 senesinde 96 milyondan 1937 senesinde 138 milyon türk lirasına yükselişinde en fazla nebati mahsullerin tesiri vardır. Bunların artışı yüzde 71.8'dir.

Köylünün istihsal vasıtaları:

Ziraatin verim kabiliyeti için çok ehemiyetli olan şey, onun istihsal vasıtaları yani toprak, çekti hayvanları, âlet ve makineler, nebatlar ile bunların tohumlukları ve hayvanlarıdır.

Toprak muhtelif mıntakalarda çok tahavvül etmektedir. Memleketin büyük bir kısmında toprak ümûs ve azotca fakirdir. Aynı zamanda nebatların istifade edilebileceği fosfor asidi de azdır.

Pek çok miktarda toprağı işleme ve tohumu gömmek için kullanılan biricik âlet kara sapandır. Diğer mahsullerde de makine pek az kullanılmaktadır. Fakat diğer muayyen mıntakalarda orta Anadolu'da, Eskişehir'de ve Polatlı'da olduğu gibi, pulluk, mizberli pulluk, orak makinesi, çok yayılmıştır. Fakat umumiyetle istihsal için ehemiyetli olan modern makina ve âletler henüz ziraate pek az temin edilmmiştir.

Umumiyet itibariyle köylü kullandığı nebatlarından yerli populusyonları yetiştirmektedir. Bazı hallerde meselâ pamuk, buğday, yulaf, arpa, çavdar ve yonca da resmî îslâh istasyonları vasıtasıyla verimleri fazla olan formların idhalî temin edilmektedir. Umumiyet itibariyle köylü

Türkiye ziraat politikasının dayandığı temeller, memleketimizde mesele olarak mevcut bütün işlerin bünyesini teşkil eder. Birinci köy ve ziraat kongresi, bu meseleleri halledecek olan tedbirleri tesbit için toplanıyor.

Bugünkü yazımızda bu meselelerin başında gelen iç ve dış pazar vaziyeti ile köylünün istihsal vasıtaları gibi, kongrenin tetkik edeceği ana mevzulardan ikisine ait rakamları ve hâdiseleri okuyacaksınız.

lû, yerli ve tabii seleksiyona tâbi olmuş formları ekmektedir. Ziraatı oldukça ilerletebilecek yeni nebatlar, şeker pancarı ve mahdut miktarda aspir müstesna henüz ziraate girmemiştir. Nöylü tarafından kullanılan tohumluk ekseriya çok düşük kalitededir. Burada yalnız buğdayı zikretmek isteriz. Buğdayda tohumluk vasıtasıyla imtikal eden sürme hastalığı dolayısıyla olan zarar, yüzde 15 - 20 kadardır ve sene vasatı 2,8 milyon ton olan mahsul, 500.000 - 700.000 ton ziyandan eksiktir. Bu, 20 - 28 milyon türk lirası yapar.

Köylünün sahip olduğu gelir hayvanı, bugünkü bakım şartlarına tamamen intibak etmiştir. Bu hayvanlar her şeyden önce step merasından iyi istifade etmektedirler. Kurak yazı, yahut çok soğuk ve uzun kışlı olan gayri müsait senelerde yemsizlikten dolayı hayvanlarda bir çok zayıflar olmaktadır.

Daha ziyade arid işleme ait Türkiye'de, su, en mühim istihsal vasıtalarından biridir. Büyük sulama tesisatının en mühimi, bugün iyi işlemiyen (Konya) sulamasıdır. Beş senelik sulama planı ile ziraat için yeni tesisat temin edilecektir. Bu tesisattan tamamen istifade edilmek için çok ihtimam etmek icap etmektedir.

Şehirle köy arasında münasebet:

Bugün şehirliyle köylüler arasında çok az bir anlaşma olduğunu görüyoruz. Memleketin entelleğeni henüz ziraatı hiç bir şekilde kendi mühim bir vazifesi olarak tanımamaktadır. Sahipleri ve

ya bunların oğulları tarafından idare edilen çiftliklere pek nadir olarak rastlanmaktadır. Bundan dolayı ziraat ilerleyişin bel kemiğini teşkil eden ve ilmi çiftçilerin yetiştirileceği yerler olabilecek işletmeler henüz mevcut değildir.

Münevver şehirliyle köylüler arasındaki anlaşmazlık veya yanlış hüküm ziraatin ilerlemesini güçleştiren bir meseledir. Bununla beraber sıhette ve sermayece kuvvetli orta mülk sahiplerinin ademi mevcudiyeti de mühim bir noksanlık teşkil etmektedir. Resmî ziraat mekteplerinde yetişen çiftçilerin bir çoğu da bugün ziraat için kaybolup gitmektedir. Ziraat Vekâletinin bir talebi üzerine 232 eski orta ziraat mektebi mezunu müracaatta bulunmuştur. Bunlardan yalnız yüzde 5,6'sı ziraatle meşgul bulunuyordu. Yüzde 12,9'u ziraat veya buna yakın bir idarede memur veya müstahdem idiler. Yüzde 81,5 yahut beşte dörtten fazlası artık ziraatle meşgul bulunmuyordu. Buna benzer bir neticeyi de yüksek mektep mezunu istatistiği vermiştir. Bunlardan pek az bir kısmı ziraatle meşgul bulunmaktadırlar. Nisbeten yüksek bir nisbet ziraat idareye geçmiştir. İçerisinde ecebi memleketlerde tahsilini genişletmiş mühim bir kısmı da ziraatten tamamiyle ayrılmışlardır. Buna mukabil Ziraat Vekâleti tarafından lüzumlu olduğu kabul edilen meselelerin tatbikında, uygun elemanların noksanlığından dolayı mezkûr mesele geriye bırakılmak mecburiyeti hasıl olması gibi, elim bir vaziyetle karşılaşılmaktadır.

Gümrük ve İ. B.

Tuz çuvalı alınacak

İnhisarlar Umum Müdürlüğün - den :

1 — Şartnameleri mucibince satın alınacağı ve 7. xı. 938 tarihinde ihale edileceği ilân edilen 50 kiloluk 150.000 adet ve 100 kiloluk 180.000 adet tuz çuvalının muhammen bedelleri değiştirildiğinden yeniden ayrı ayrı kapalı zarf usulüyle eksiltmeye konmuştur.

2 — Muhammen bedelleri 50 kilolukların beheri 25 kuruş hesabıyla 37500 lira ve muvakkat teminatı 2812.50 lira 100 kilolukların beheri 43 kuruş hesabıyla 77400 lira ve muvakkat teminatı 5120 liradır. İzmir'de teslim edildiği takdirde beherine 50 kiloluklar için 25 santim ve 100 kiloluklar için de 50 santim zamm edilir.

3 — Eksiltme 2. 1. 939 tarihine rastlayan pazartesi günü 50 lik çuvalar saat 15 de 100 lük çuvalar saat 15.30 da Kabataş'ta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

4 — Şartnameler 50 likler 1.87 lira ve 100 lükler 3.87 lira bedel mukabilinde İnhisarlar Umum Müdürlüğü levazım ve mübayaat şubesiyle Ankara ve İzmir başmüdürlüklerinden alınabilir.

5 — Mühürlü teklif mektubunun kanunî vesaik ile % 7,5 güvenme parası makbuzu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfların ihale günü eksiltme saatlerinden yarımşar saat evveline kadar yukarıda adı geçen alım komisyonu başkanlığına makbuz mukabilinde verilmesi lâzımdır. (9170/5162) 9304

Betonarme inşaat

İnhisarlar Umum Müdürlüğün - den :

1 — İdaremizin Paşabahçe fabrikasında yaptırılacağı ve 26-12-938 tarihinde ihale edileceği ilân edilen 15202 lira 40 kuruş muhammen bedelli beton arme döşemelerle sair müteferrik işlerin eksiltmesi görülen lüzum üzerine bir hafta sonraya talik edilmiştir.

2 — Eksiltme 3-1-939 tarihine rastlayan salı günü saat 15 te Kabataş'ta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

3 — Mühürlü teklif mektubunu kanunî vesaik ile inşaat şubemizde alınacak ehliyet vesikası ve % 7,5 güvenme parası makbuzunu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfların eksiltme günü en geç saat 14 de kadar yukarıda adı geçen alım komisyonu başkanlığına makbuz mukabilinde verilmesi lâzımdır. (9409-5269) 9486

Ziraat siyasetinin mevcut esalarından çıkan vazifeler:

Bu vaziyetlerden ilerisini gören ziraat siyaseti için hangi neticeler çıkarılır.

Evelâ esas vazife mevcuttur:

1. Büyük köylü kitlesi için istihsalın fazlalaştırılması ve emin bir hale konulması, gelirlerinin yükseltilmesi, hayat standartlarının iyileştirilmesi ve bununla geniş ve kabiliyetli müstahsil ve müstehlik tabakanın meydana getirilmesi.

2. İhraç mahsulleri için olan müsait istihsal imkânlarından daha iyi ve gayeli olarak faydalanma. Bu vazifenin icrası bir defa dünya piyasasında Türkiye'ye mahsus mahsullerin mevkiini sağlamlaştırdığı gibi yeni pozisyonların teminine de sebep olur.

3. Zikredilen iki esas vazifenin yanında üçüncü olarak şark Anadolu'sunun açılması ve daha keşif bir şekilde iskân gelir. Söylenmiş olan vazifeler yapılmakla aynı zamanda yetismekte olan genç nesil kabiliyetli bir âza olarak ziraate yerleştirilebilecektir.

4. Bunlara ilâveten hususî bir vazife olarak da Türkiye topraklarının verim kabiliyetinin muhafazası gelir.

Bütün bu meseleler arasında kuraklıkla mücadele başta geliyor: Kurak devreler ziraat siyaseti için fevkalâde ehemiyetli meselelerden biridir. Bunlar, yalnız Anadolu köylüsünün ilerlemesine ve iktisadî vaziyetin düzelmesine manî ve iç Anadolu'da ağırlık tehlikesinin meydana çıkmasına sebep olmazlar, bunlardan başka Türkiye'nin emeklik hububatın teminin de bir mesele haline sokarlar. Bu tehlikeye maruz olan orta Anadolu mıntakası başlıca hububat istihsal eden ve hububatı fazla olan yerdir. Kurak olan mıntakalarda Türkiye'nin bütün buğday mahsulünün yüzde 50'sinden fazlası istihsal edilmektedir.

Kuraklıktan doğan zararların önüne mümkün olduğu kadar geçilmesi, Türkiye ziraat siyasetinin en mühim birinci meselesidir.

Vilâyetler

Köprü inşaatı

Çanakkale Encümeni Daimisinden :

1 — Eksiltmeye konulan iş: Biga - Karabiga yolu üzerinde betonarme olarak yapılacak olan köprüler inşaatı keşif bedeli 12880 lira 49 kuruş olup bedeli ihalenin 12300 lirası 1938 senesinde bakiyesi 939 bütçesinin tasdikinde tediye olunacaktır.

2 — Bu işe ait şartnameler ve evraklar şunlardır:

A - Eksiltme şartnamesi
B - Mukavele projesi
C - Bayındırlık işleri genel şartnamesi
D - Tesviyei tûrabiye şose ve kârîr inşaatı dair fennî şartname.
E - Hususî şartname
F - Keşif cetveli metraj cetveli fiyat bordrosu
G - Malzeme grafiği

İstiyenler bu şartnameleri ve evrakı Çanakkale nafia müdürlüğünde bedelsiz olarak görebilirler.

3 — İhale 2-1-939 tarihine müsadif pazartesi günü saat 15 de vilâyet makamında toplanacak daimî encümende yapılacaktır.

4 — Eksiltme kapalı zarf usulüyle yapılacaktır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 966 lira 38 kuruş muvakkat teminat vermeleri ve ihale gününden nihayet 8 gün evveline kadar vilâyet makamına müracaatla alacakları ehliyet fennîye vesikasını ibraz etmeleri ve 938 yılına ait ticaret odası vesikasını ibraz etmeleri lâzımdır.

6 — Teklif mektuplarının yukarıda yazılı gün ve saatten 1 saat evveline kadar makbuz mukabilinde daimî encümene verilmesi lâzımdır. Posta ile gönderilecek mektupların nihayet saat 14 de kadar gelmiş olmaları lâzımdır. Postada olan gecikmeler kabul edilmez. (9081-5129) 9220

Hükümet konağı yaptırılacak

Diyarbakır Defterdarlığından :

1 — Eksiltmeye konulan iş: Çınar Akpınar'da yapılacak hükümet konağı inşaatıdır. Keşif bedeli 30212.40 liradır.

2 — Bu işe ait evrak şunlardır:

A - Eksiltme şartnamesi
B - Mukavele projesi
C - Ek hususî ve fennî şartnameler

D - Bayındırlık ve yapı işleri genel ve fennî şartnameleri
E - Bu evraklar Diyarbakır nafia dairesinden 1.51 liraya alınabilir.

3 — Bu işin ihalesi 6.1.939 cuma günü saat onda Diyarbakır defterdarlığında yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için 2265.93 liralık muvakkat teminat vermek ve aşağıdaki vesikaları ibraz etmek lâzımdır.

A - Nafia müdürlüğünden alınmış müteahhitlik vesikası
B - 938 mali yılına ait ticaret odası vesikası

5 — Taliplerin teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel komisyon reisliğine makbuz mukabili verilmesi posta gecikmeleri kabul edilmez.

6 — Dördüncü maddenin "A" fıkrasındaki müteahhitlik vesikası eksiltmeye çıkarılmış olan hangi iş için istediği açıkça yazılmak suretiyle eksiltmenin yapılacağı günden en az sekiz gün evvel bir istida ile vilâyete müracaatla nafia müdürlüğünden istenilecek ve bu zaman zarfında vesika talebinde bulunmayanların eksiltmeye giremeyecekleri. (9212/5201) 9383

Hükümet konağı yaptırılacak

Diyarbakır Defterdarlığından :

1 — Eksiltmeye konulan iş: Eğil (Piran)da yapılacak hükümet konağı inşaatıdır.

Bedeli keşif (26176.85) liradır.

2 — Bu işe ait evrak şunlardır:

A - Eksiltme şartnamesi
B - Mukavele projesi
C - Ek hususî ve fennî şartnameler

D - Bayındırlık ve yapı işleri genel ve fennî şartnameleri.

E - Bu evraklar Diyarbakır nafia dairesinden 1,31 liraya alınabilir.

3 — Bu işin ihalesi (6.1.939 cuma) günü saat (On) da Diyarbakır defterdarlığında yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için (1963.26) liralık muvakkat teminat vermek ve aşağıdaki vesikaları ibraz etmek lâzımdır.

A - Nafia müdürlüğünden alınmış (Bu işe ait) müteahhitlik vesikası

B - 938 yılına ait ticaret odası vesikası

5 — Taliplerin teklif mektuplarını (6-1-939 cuma) günü ihale saatinden bir saat evvel komisyon reisliğine makbuz mukabili vermeleri posta gecikmeleri kabul edilmez.

6 — Dördüncü maddenin (A) fıkrasındaki müteahhitlik vesikası eksiltmeye çıkarılmış olan her hangi iş için istediği açıkça yazılmak suretiyle eksiltmenin yapılacağı günden en az sekiz gün evvel bir istida ile vilâyete müracaatla nafia müdürlüğünden istenilecek ve bu zaman zarfında vesika talebinde bulunmayanların eksiltmeye giremeyecekleri. (9213/5202) 9384

İstilenin yapılacağı günden en az sekiz gün evvel bir istida ile vilâyete müracaatla nafia müdürlüğünden istenilecek ve bu zaman zarfında vesika talebinde bulunmayanların eksiltmeye giremeyecekleri. (9213/5202) 9384

Kapalı zarf usulile eksiltme ilânı

Çifteler Ayy. r. Deposu Müdürlüğünden :

Mahmudiye merkezinde mevcut tay ahırının 16501.09 lira keşif bedelli tamirâtı 20-12-938 tarihinden 5-1-939 tarihine müsadif perşembe günü saat 15 e kadar kapalı zarf usulüyle eksiltmeye konulmuştur. Eksiltme Eskişehir nafia müdürlüğünde toplanacak komisyon huzurunda yapılacaktır. Muvakkat teminat 1237 lira 58 kuruştur.

Bu işe ait proje, tafsilât ve hulâsa keşifleri, fennî şartname, eksiltme şartnamesi, mukavele projesi her zaman nafia müdürlüğünde görülebilir. İsteklilerin ihale tarihinden en az sekiz gün evvel Eskişehir vilâyetine müracaatla alacakları ehliyetname ve senesi için muteber ticaret odası vesikalarını 2490 sayılı kanunun tarifi vechile teklif mektuplarına eklemeleri lâzımdır. Mektuplar 5-1-939 tarihine müsadif perşembe günü saat 14 de kadar makbuz mukabilinde komisyon reisliğine tevdi edilmiş olacak ve posta ile gönderilecek mektuplar iadeli teahhütlü ve mühür mumu ile mühürlü olacaktır. Postada olacak gecikmeler nazarı itibare alınmaz. (9215-5204) 9364

Kazalar

Harita yaptırılacak

Lâdik Belediyesi'nden :

50 hektar meskün ve 25 hektar gayri meskün vüsatında tahmin edilen kasabanın hali hazır haritası yaptırılacaktır.

Muhammen keşif bedeli 1500 liradır.

Eksiltme kapalı zarf usulüyle. Teminat akçesi 112 lira 50 kuruştur. İhtisas vesikaları: Nafia Vekâletince musaddak talimlerin Lâdik belediye riyasetine müracaatları lâzımdır.

Katî ihalesi 28-12-938 çarşamba günü saat 15 de Lâdik belediye dairesinde daimî encümen huzurunda yapılacaktır.

Saat 14 e kadar olan müracaatlar kabul edilir. 9293

Açık eksiltme ilânı

Osmaneli Belediyesi'nden :

1 — Eksiltmeye konulan iş Osmaneli kazası su tesisatına ait malzemenin mübayaası: işi olup keşif bedeli (3399) lira 80 kuruştur.

2 — Bu işe ait evrak şunlardır:

A - Eksiltme şartnamesi.
B - Mukavele projesi.
C - Fennî ve hususî şartname.
D - Keşif cetveli.

İstiyenler bu evrakı Osmaneli belediyesinde görebilir.

3 — 27 kânunuevvel 938 inci salı günü saat on beşte Osmaneli belediye dairesinde kurulu komisyonca yapılacaktır.

4 — Eksiltme açık eksiltme usulile yapılacaktır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin (254) lira 99 kuruş muvakkat teminatı Osmaneli belediye veznesine bu iş için yatırmaları ve bundan başka 1938 ticaret odası vesikasını hamil olması lâzımdır. 9344

Satılık hamam

Tosya Vakıflar Memurluğundan:

1 — Tosyada Abdurrahman paşa camii kurbinde Mevlâna Selâhaddin vakfından dört tarafı vâli ile mahdud 535 No. lu vakıflar idaresine ait çifte hamamın mülkiyetinin satılması kapalı zarf usulüyle arttırmaya konulmuştur.

2 — İstekliler bu işe ait şartnameyi Tosya vakıflar idaresinden parasız olarak alabilirler.

3 — Arttırma 20-12-938 tarihinden itibaren bir ay olup 20-1-939 tarihine tesadüf eden cuma günü saat on dörtte Tosya vakıflar idaresinde müteşekkil komisyonu mahsus huzurunda yapılacaktır.

4 — Arttırmaya girebilmek için muhammen bedel olan (9000) liranın yüzde yedi buçuğu (675) lira muvakkat teminat yatırılması şarttır.

5 — Teklif mektuplarının yukarıda yazılı saatten bir saat evveline kadar komisyon reisliğine teslim edilmesi veya bu şekilde yetiyecek surette posta ile gönderilmesi lâzımdır.

6 — Teklif mektuplarının 2490 N. lu kanun ahkâmına tevfiakan uygun olması lâzımgeleceği ilân olunur. (5212) 9370

S P O R

Bükreş muhteliti Ankara muhtelitini 2-1 yendi

Muhtelitimiz yenilmesine rağmen güzel oynadı

Romen - Ankara takımları bir arada

Dün 19 mayıs stadyumunu dolduran binlerce seyirci aylardanberi hasret kaldıkları güzel bir futbol maçı seyrettiler. Şehrimize gelen romanyalı futbolcularla Ankara muhteliti arasında yapılan bu maç 90 dakika oraya toplanan spor meraklılarını heyecandan heyecana sürükledi. Neticede Bükreş muhteliti Ankara takımını 2-1 yendi.

Maçı Gençler Birliğinden İhsan Türemen idare etti. Yan hakemleri Selim ve Nazımdı. İki taraf alkışlar arasında sahaya çıktılar. Seremoni kısa sürdü. İki takım yerlerini şu şekilde aldılar:

ANKARA MUHTELİTİ
Necdet (Gü) — Nuri (D. S.), Ali Rıza (Ag.) — Nusret (Ag), Hasan (Gb.), Keşfi (Gb.) — Ali "Gb.", Arif (D.S.), Gündüz (Gs.), Haşim "Gs.", Hamdi "Ag."

BÜKREŞ MUHTELİTİ
Sodovski — Duçe, Lenker — Pol, Raşınaru, Nistor — Opea, Reiter, Boratki, Prassler, Popescu.

İlk dakikalar:

Oyuna bizimkiler başladılar. Birdebire sağ ağızımıza gelen topa forvetimiz Bükreş kalesine kadar sokuldu. Fakat sol haf, Ali'nin sürüşünü bir tacla kesti. Topu uzun bir vuruşla sola açtı ve ondan merkez muhacime kadar geldi. Onun ayağından hafifçe yuvarlanıp gelen opu Necdet kolaylıkla tuttu. Maç sahanın ortalarında cereyan ediyor.. Vaziyet takımımızın za'yıf olmadığını ve iyi bir netice alabileceğimizi gösteriyor..

Kalemiz ilk tehlikeyi altıncı dakikada geçirdi. Sol hafırlı Nistor'dan aldığı derin bir pasla ve çok seri bir inişle kalemize sokulan Popescu acelesi yüzünden topu avuta attı.

Bizimkiler de hücumdalar.. Akmlar hep sağdan oluyor. Fakat Ali ile Arif anlaşamıyorlar. Top hep hasma kaptrılıyor.

İlk ve son golümüz

Maç böylece bize beraberlik ve hat-ta galibiyet ümidi vererek devam ediyor. Nihayet gene sağdan bir hücum esnasında top ceza sahası içinde sol müdafisi Senker'in eline çarptı. Hakem penaltı verdi.

Ali Rıza bu penaltıyı kendisine gösterilen istidada layık bir şekilde çekti. "Gol", sesleri stadyum tribünlerini çıldırttı. 18 inci dakikada takımımız galip vaziyete getiren bu golden sonra Ankara muhteliti güzel bir oyun çıkarmaya başladı.

Hemen daima Ankara takımı hü-cumda idi. Romenler muhtelitimizin baskısından bunalmış gibi idiler. Bizim oyunumuzu kabul etmiş görünüyordular. Bu arada hemen bütün forvet hattımızı teşkil eden oyuncular bir çok gol fırsatları kaçırdılar. Fakat bunların arasında Gündüz'ün boş kaleye atmadığı sayı en büyük hatayı teşkil etti.

Berberlik sayısı

Üstünlüğümüz 20 dakika kadar devam etti. Ondan sonra bükreşliler tekrar canlandılar. Ve dakikalar ilerledikçe tazyiklerini arturdılar. Necdet güzel tutuşlarla bir kaç gole mâni oldu. Romen hücumları ekseriya soldan oluyor ve merkez muhacime sol için tehlikeli vaziyetler yarattıkları görülüyordu.

Nihayet Ankara muhteliti kalesi etrafında dolanan gol tehlikesi 40 inci dakikada kendisini gösterdi. Santrhaf Reşinaru'nun verdiği bir pasla sağ haf Reiter ilk golü yaptı. Hem de topa öy-

le sıkı bir surette vururak değil: hafif bir dokunuşla..

Geri kalan beş dakika içinde Ankara muhteliti bütün enerjisiyle oynamaya başladı. Fakat artık sola geçen akınlarımızı sağ bek Duçe çok mükemmel çıkışlarla kesiyordu. Çocuklarımız bir tek gol fırsatı bile ele geçirmedi. Devre de beraberlikle bitti.

İkinci devrede Ankara muhtelitinde ufak bir değişiklik görüldü. Sağ çıkık Ali'nin yerini sol açık Hamdi onun yerini de Demirspordan Zeki almıştı. Gündüz de takımda yoktu. Harbiyeden Habip oynuyordu.

Bükreş muhtelitinde de santrhaf Raşınaru yerine Pop, sol haf Nistor yerine Costea oynuyorlardı. Santrfor Baratkı top içe geçti. Sol iç Pressler sol açık oynadı. Santrfor yerini de meşhur Auer aldı.

Son gol

Bu devrenin de ilk dakikaları lehimize görünüyordu. Ve daha ikinci dakikada Haşim topu sahsı bir gayretle Romanya kalesinin yanına kadar sürükledi. Topa şüt çekeceği sırada düştü. Zeki yetişerek vurduğu halde gol olmadı.

Biraz sonra ikinci bir şanssızlık eseri olarak Habibin yere yatarak vurduğu kafa vuruşu da boşa gitti.

7 inci dakikada aleyhimize bir korner oldu. Topa yumruk vurmaya la-zımgelen Necdet topu bloke etmeğe çalıştı ve elinden kaçırıldı. Auer yetişti ve ikinci galibiyet gollerini yaptı.

Bundan sonra...

Oyunun bundan sonrası daha ziyade hâkimiyetimiz altında cereyan etmesine rağmen, sıkı bir müdafaa oyunu tatbik eden romenler karşısında gol çıkartılamadı. Maç 1-2 mağlûbiyetimize neticelendi.

Takımmız...

Mağlûp olmamıza rağmen diyebiliriz ki takımımız cidden güzel oynamıştır. Ne yazık ki antrenman noksa-

lı dolayısıyla hatlar arasında bir irtibat tesis edilemedi. Eğer oyuncularımız hasımlarını marke edebilselerdi, onlara gol fırsatı da vermemiş olacaktı.

Takımmızda en iyi oynayan Nusret oldu. Haşim ikinci devrede çok muvaffak oldu ve Zeki ile iyi anlaş-tı. Her iki devrede forvedimizin sağ tarafı mefluctu. Gündüz, rahatsızlı-ğının tesiriyle olmalı. Çok sönük kaldı. Keşke Habip birinci devrede oynatılmış olsaydı.

Haf hattı forvedi her zaman gördüğümüz ve beğendiğimiz şekilde besliyemedik. Mamafih Hasan hücumdan ziyade müdafaa işe yaradı. Beklerden Nuri bilgisiyile, Ali Rıza da çok üstün gayret ve enerjisiyle vazifelerini yaptılar. Necdet, umumi-yetle iyi oynadı.

Takımmız güzel teşkil edildi diyebiliriz ve sporcularımızı tebrik ederiz.

Romenler

İstanbul'da iki maç yapacak olan ve Atina'da tekrar iki müsabakaya ve Pire'de bir karşılaşmaya daha hazırlanan bu takım fena değildi. Muhtelitimiz avarında idi. Bizimkilerden farkları, topa daha hâkim olmalarından ve tecrübelerinden ibaretti.

Baratki, Prassler, Auer ve Duçe en iyi oyuncuları idi. Takım muhtimizde iyi bir tesir bırakarak ayrılmıştır.

Dünkü çay

Futbol federasyonumuz Romanyalı sporcuları şerefine dün Ankara Pala-s'ta bir çay ziyafeti vermiştir. Ziyafet misafirlerimizin hareket saatine kadar neşe içinde geçmiş ve iki dost memleket gençliği aralarında samimi hasbihaller yaparak eğlenmişlerdir.

Bükreş muhteliti dün akşamki tren le İstanbul'a hareket etmiş ve istaş-yonda alâkalılarla sporcularımız ta-rafindan uğurlanmışlardır.

İstanbul lik maçlarında Beşiktaş Galatasaray 2-2 berabere kaldılar

İstanbul, 25 a.a. — Futbol lik ma-çlarına bugün çok müsait bir havada devam edildi. Günün ve belki mevsi-min en mühim karşılaşmalarından biri olan Beşiktaş - Galatasaray maçı Tak-sim stadında yapılyordu. 5000 kadar tahmin edilen bir seyirci kalabalığı ö-nünde yapılan bu müsabakaya saat 14.35 de başladı.

Galatasaray kadrosu şu şekilde idi : Fazıl - Adnan, Lütfi - Celâl, Musa, Ek-rem - Necdet, Salim, Eşfak, Bedii, Bü-lend.

Beşiktaş şu takımı çıkarmıştı :

M. Ali - Faruk, Hüsnü - Rifat, Os-man, Feyzi - Hayati, Hakki, Sabri, Şe-ref, Eşref.

Hakem : Adnan Akın.

Oyuna beşiktaşlılar başladılar. İlk dakikadaki mücadeleler ekseriyetle Galatasaray müdafaaasıyla Beşiktaş hü-cum hattı arasında oluyordu. Mama-fih Adnan - Lütfi hattı topu daima u-çaklaştırmak imkânını buluyor. Oyun seri, sert ve heyecanlı oluyor. Galata-saray'ın sağdan inkişaf ettirmeye ça-baladığı hücumlara mukabil Hakki'nin idare ettiği Beşiktaş akınları da-ha tehlikeli oluyor.

İkinci gol:

Beşinci dakikada: Hakki Lütfi'yi at-lattıktan sonra kaleye doğru sarıktı. Adnan tehlikeyi karşılamak üzere a-tak yapıyor. Fakat Hakki onu atlattı-ma teşebbüs etmeden topu Şeref'e ge-çirdi. 18 metre içinde bomba gibi bir sıkı şütle topun Galatasaray ağlarına takıldığı görüldü.

Galatasaraylılar bu sayıdan sonra birdenbire canlandılar. Buna mukabil beşiktaşlılar daha ilk dakikalarında olmalarına rağmen müdafaaayı kabul eder gibi oldular. Oyun şimdi Beşik-taş nisif sahasında oynanıyor. Nec-detle Bülen'd'in toplara Saim'le Eş-fak'ın saldırıçlıkları görülüyor. Hüsnü ile Faruk, bu sert ataklara karşı koy-mak için çok enerji sarfediyorlar.

Berberlik sayısı

15 inci dakika: Galatasaraylılar 35 metreden bir frikik kazandılar. Ek-rem güzel bir şandel yaptı. Top Bü-lend'in ayağında. Sıkı bir şütle galata-saraylılar beraberlik vaziyetini kaza-dılar.

Oyun Beşiktaş'ın yarı sahasında oynanmakta devam ediyor. Galatasaray muhacimlerinin büyük gayret sarfet-ti.

Dünkü at yarışlarını merakla seyredenlerden bir grup

Sonbahar at yarışlarının sonuncusu dün yapıldı

Dün sonbahar at yarışlarının on üçüncü ve sonuncusu şehir ipodromunda yapıldı. Seyircilerin Ankara - Bükreş muhtelitleri futbol maçına yetişebilmelerini temin için yarışlara saat on üçte başlanıldı. Havanın yağmurlu olmasına rağmen tribünler dolu idi.

Koşular spor noktai nazarından ek-seriyetle çok enteresan ve güzel oldu.

Birinci koşu: Meriç koşusu

Dört ve daha yukarı yaştaki yerli ve yarımlan ingiliz at ve kısraklara mahsustu. İkramiyesi 550 lira mesafe-si 3500 metre idi.

Bu koşuya giren at ve kısraklar şunlardır Mesut, Nona, Ceylân, Mah-mure, Andranbudin, Sağanak.

Bay Sait Halim'in 4 yaşlı Sağanak isimdeki atı bu koşuyu da kolayca ka-zanarak koşu hayatının ikinci senesini hiç geçilmeden bitirmiş oldu. Dünya -nın hiç bir yerinde tesadüf edilmeyen bu performansı sayıyı hayret dercede mühimdir.

Koşunun ikinciliğini Mahmure ü-çüncülüğünü Andranbudin kazandı.

Derece 4,08 dakikadır. Müsterek bahis ganyan 110 plâse 115 ve 140 ku-ruş verdi.

İkinci koşu: Anafatarlar koşusu

İki yaşındaki yerli halis kan ingiliz

melerine rağmen sayılık vaziyetler zuhur etmiyor. Hüsnü ve bilhassa Fa-ruk fırsat vermeyen bir oyun çıkarı-yorlar.

22 inci dakika: Hakki gerilerden kaptrığı bir topa ileri fırladı. Galata-saray hatları arasından süzülerek i-lerleyor. Hakem Galatasaray müdaf-i-lerinden Lütfi'nin sert bir çıkışını ce-za kararıyla karşıladı. Beşiktaşlılar bu fırsatı kaçırdılar.

26 ncı dakikada gene Hakki'nın şahsi bir gayretle Galatasaray kale-sinin önüne kadar getirdiği topu Sa-bri ile Şeref kaçırdılar.

İkinci gol

35 inci dakika: Rifat uzun bir şan-del yaptı. Galatasaray kalecisi topu bloke etmek isterken Hakki'nın şar-jından korkarak geçikti. Bu fırsattan istifade eden Şeref de bir kafa vuruş-i ile ikinci Beşiktaş golünü çıkardı.

Galatasaraylılar hâkim vaziyette ol-malarına rağmen ikinci golü telâfi i-ğnin çok çalışıyorlar. Fakat hücum hattında lüzumsuz bir telâş ve onun tevtil ettiği bir beceriksizlik var. Ni-tekim son dakikalarda ellerine geçen iki fırsatı da bu yüzden kaybettiler ve birinci devreyi 2 - 1 mağlup vaz-i-yette bitirdiler.

İKİNCİ DEVRE

İkinci devre başladığı zaman Be-şiktaş'ı hücum vaziyetinde görüyoruz. Bu sefer açıklardan hücum ediyorlar. Galatasaray'ın iki yan muavininin zayıf olduğuna nazaran bu tabiyenin birinci devreden tatbiki daha muva-frık olacaktı. Galatasaray müdafaaası fiillerini emrivakî haline getirecek ü-çüncü gole mâni olmak için bütün va-rlığıyla çalışıyor. Onuncu dakikadan itibaren Beşiktaş'ın tazyiki hafifledi. Ve Galatasaraylılar yavaş yavaş mü-vazeneyi kurmaya muvaffak oldular.

16 ncı dakika: 30 metreden Beşik-taş aleyhine bir firikik verildi. Mu-sa'nın vuruşuyle Selim'e gelen topu sıkı bir şütle gevirdi. Fakat kalenin üst direği muhakkak bir gole mâni ol-du. Mamafih Galatasaray hücumları-nın bir tazyik şeklini alması, Beşiktaş kalesinin er veya geç bir tehlikeye maruz olduğunu gösteriyordu.

Tekrar beraberlik

19 uncu dakika : Selim ortarlardan kaptrığı topu yıldırım gibi bir sürüş-le Beşiktaş'ın müdafaaasından geçirdi ve çıkış yapan M. Ali'yi de güzel bir plâse ile atlatarak takımını berabere getiren ikinci golü yaptı.

İki takım da beraberliği kendi le-hine ihlâl için var kuvvetiyle çalış-ıyor. Bu karşılıklı gayretler oyunu sert bir cereyana doğru sürükliyor. Nitekim Salim'le Faruk birer tehlike savuşturdular. Oyun bir netice ver-medn, bu şekilde devam etti ve 2 - 2 beraberlikle neticelendi.

Oyunun umumi gehresi beraberliği

taylara mahsustu. İkramiyesi 2000 li-ra mesafesi 1600 metre idi.

Bu koşuda Karanfil, Seigneur, Ya-tagan ve Ece isiminde dört tay koştu.

939 senesi ile beraber üç yaşına gi-recek olan bu güzel tayların koşusu beklenen neticeyi verdi. Bay Ahmet Atman'ın Karanfil'i cokey Filip's'in al-tında baştan başa rakiplerine hâkim bir koşu yaparak bu mevsimde üçüncü büyük koşusunu kazanmış oldu.

Karanfil için tehlike olacağı tahmin edilen Seigneur hakikaten güzel bir koşu yaptı ise de kuvvetli rakibine an-cak iki at boyu yakın bir mesafede i-kinciliği kurtardı. Yatağan üçüncü E-ce dördüncü oldu.

Koşunun derecesi 1,41 dakikadır. Bu derec Karanfil'in gelecek sene ken-disinden büyükler için de korkulu bir rakip olacağını göstermektedir.

Müsterek bahiste ganyan 130 ku-ruş verdi. Birinci ve ikinci gelen tay-lar üzerine çok oynandığı için plâse oynayanlara liralari iade edildi.

Üçüncü koşu: Taspinar koşusu

Üç yaşındaki yarımlan ingiliz tay-lara mahsustu. İkramiyesi 650 lira me-safesi 2000 metre idi.

Bu koşuda Alceylan - Frig ve Lüksbar isiminde üç tay koştu.

Koşunun başlangıcında güzel bir start alarak kaçan Frig uzun zaman Alceylan tarafından kovalandı. Fakat Frig kendi temposu ile rakiplerinin ö-nünde çok kolay gidiyordu. Viraj üze-rinde Alceylan Frig'i yakalamak için çok uğraştı ise de muvaffak olmadı ve bu yüzden ikinciliği de kaybetti.

Koşuyu bir at boyu ara ile Bay Hü-seyin Atak'ın Frig'i kazandı. Lüksbar i-kinci oldu. Koşunun derecesi 2,18 dak-kadır. Müsterek bahis ganyana 43½ kuruş verdi.

Dördüncü koşu: Karacabey koşusu

Üç ve daha yukarı yaştaki yerli ha-lis kan ingiliz at ve kısraklara mahsus-tu. İkramiyesi 800 lira mesafesi 3000 metre idi.

Bu koşuda Baylan - Özdemir ve Romans isiminde üç haliskan koştu.

Geçen hafta iki bin metrelilik Roma-nu kazanan Bay Sait Halim'in Romen-

si bu koşunun da favorisi idi. Fakat Romans a çok yakın ikinci olan Özde-mir bu uzun mesafede rakibi için teh-likeli idi. Koşunun başlangıcında Ro-mans bermutad öne geçerek her za-manki gibi koşuyu kazanacağı ümidini verdi. Özdemir'in her hücumunda kur-tulmaya muvaffak oluyordu. Fakat son virajı dönerlerken birbirine çok yakın vaziyette idiler. İlk kırbacı vuran Öz-demir'in cokeyi Filipis oldu. Fakat ra-kibini yanında götür görmez Horvat da kırbaca başladı. Çok kısa süren bir mücadelede sonra Özdemir faikiyeti aldı. Bay Ahmet Atman'ın bu güzel atrı iki at boyu ara ile şimdiye kadar geçemediği rakibini geçerek birinciliği kazandı. Karanfil ve Özdemir'in dün-kü muvaffakiyetlerinde büyük bir â-mil olan memleketimizin yegâne antre-nörü İhsan Atçı takdir ve tebrike şa-yandı. Koşunun derecesi 3,18 dakika-dır.

Müsterek bahis ganyan 410 kuruş verdi.

Beşinci koşu: Koca çeşme koşusu

Dört ve daha yukarı yaştaki halis-kan ingiliz at ve kısraklara mahsustu. İkramiyesi 800 lira mesafesi 4000 metre idi.

Bu koşuda Sunandair - Dandi ve Taspinar isiminde üç haliskan koştu.

Dünkü nüshamızda da yazdığımız gibi bu mesafelerde çok güzel koşular kazanan Dandi bu sene bir türlü for-munu bulamamıştı. Dünkü koşusu da bunun neticesi olarak kuvvetli rakibi Bay Said Halim'in Sunandair'i arka-sında ikincilik ile bitti.

Taspinar çok uzak mesafede üçün-cü kaldı.

Koşunun derecesi 4,37 dakikadır.

Müsterek bahis ganyana 140½ kuruş verdi.

Çifte bahis ikinci ve üçüncü koşu-lar arasında idi. Karanfil - Frig çifti ü-zerine oynayanlar bir liralara muka-bil 610 kuruş aldılar.

İkinci koşunun galibi ve sahibi

mantiki bir netice olarak kabule mü-saittir. Galatasaraylılar biraz daha fazla hâkim, fakat ekseriyetle rakip-lerinden daha az müessirdiler. Salim takımının en iyi oyuncusu olarak te-mayüz etti.

Beşiktaşlılar, gol yaptıkcâ müdafaa-ya ehemiyet vermek sistemine bermu-tat sadık kaldılar ve onun için sayıla-rını arttırmak imkânını elde edemedi-ler.

Fener Hilâl'i 6 - 1 yendi

Bugün Fenerbahçe stadında Fener-bahçe takımıyla Hilâl takımı arasında yapılan maçta Fenerbahçe 6 - 1 galip gelmiştir.

İzmir'de lik maçları

İzmir, 25 a.a. — Bugün yapılan lik maçlarında Üçok Demirspor'u 9-3 ve Alsancak Yamanlar'ı son dakikada at-tığı iki golle 3 - 1 yenmiştir.

Antalya'da atletizm müsabakaları

Antalya, 25 a.a. — Bugün başlayan atletizm müsabakalarında 2000 metre-lik kır koşusu 12 genç arasında Fahri Tuzgen 7 da. 56 saniyede birinci ve Hasan Unal 8 dakikada ikinci gelmiş-lerdir.

Beden T. Umum müdürünün ziyafeti

Beden terbiyesi umumî müdürü tümgeneral Cemil Tahir Tamer dün akşam Eti palata, millî küme dışın-da kalan bölgeler arasında yapılan

şampiyonaya iştirak eden sporcular şerefine bir akşam yemeği verdi.

Bu ziyafette sporculardan mâda, u-mum müdür ve umumî kâtip, futbol federasyonu ve Ankara bölgesi erkânı hakemler ve bir kısım idarecilerle gazetemiz spor muharriri hazır bulun-muşlardır.

Samimi bir aile sofrası halinde spor-cuların bir kaç saat bir arada bulun-malarına vesile olan ziyaret sonunda bölge sporcularından biri ayağa ka-karak büyüklerine teşekkürde bulun-du. Bu kısa nutka umum müdür çok vezir ve güzel bir söylevle mukabele-de bulundu ve gençlerimize spor yap-maktan maksat ne olduğunu anlattı.

Bundan sonra vaki olan dilek üze-rine futbol federasyonu reisi B. Dan-yal son müsabakalar müvacehesin-deki teknik görüşlerini anıattı.

Ziyafet ilerideki senelerde daha ge-niş ve şümüllü muvaffakiyetler te-mennileri arasında son buldu.

Bir izah

Son grup şampiyonası maçlarına iştirak eden takımlardan Ayımspor kafilesi reisinden aldığımız bir mek-tupta, kaleciye tekme vurduğundan dolayı oyundan çıkarılan sol içlerinin vaziyetten çok müteessir olduğu bildi-rilmekte ve bu dürist sporunun hare-ketinde katiyen kasit bulunmadığı bil-hassa kaydolunmaktadır.

Maçın hakemi de bu ciheti spor muharririmize bilhassa teyid eylemiş bulunduğundan keyfiyeti böylece izah ediyoruz.